

S B O R N Í K
z tvůrčích akcí

SDRUŽENÍ PRO ROZHLASOVOU TVORBU

ZA ROK 2011

Praha, únor 2012

Dámy a pánové,

do rukou se Vám dostává druhé vydání Sborníku Sdružení pro rozhlasovou tvorbu za rok 2011. Jeho podstatnou část věnujeme vzpomínce na zesnulého režiséra, pedagoga a čestného předsedu (in memoriam) Sdružení MgA. Jiřího Hrašeho. Krom několika vzpomínek na tuto legendu české rozhlasové režie, historie i uměleckého přednesu aj. rovněž otiskujeme dvě Jiřího stati Rozhlasové médium školet a F. X. Šalda a pražský rozhlas radiový.

V další části našeho sborníku, který bude napříště opět vycházet jednou ročně, naleznete ohlédnutí za úspěšným seminářem na Prix Bohemia Radio 2011 na téma „Vyrůstá nám nová generace rozhlasáků?“ a za jubilejním XX. ročníkem soutěžní přehlídky rozhlasové publicistiky a dokumentu REPORT 2011, který by mohl být odpovědí na položenou otázku. Podle výsledků REPORTu soudíc, ano, nová generace nám vyrůstá... Vždyť mladí tvůrci obsadili ty nejvyšší bodové příčky. Pro zajímavost a pro přehlednost uvádíme pro povahy hloubavé a historii nakloněné rovněž kompletní přehled vítězů všech dvaceti ročníků REPORTu. Objevují se v něm jména, která už z éteru bohužel neslycháme. Ne, že by tito tvůrci uzavřeli svou pozemskou pouť, leč tu rozhlasovou ano.

Stojíme v čase velkých změn, v čase, kdy se utváří nová podoba Českého rozhlasu. Věřím, že tuto dobu nejen ustojíme, ale že nás posune dál jak v profesionalitě, tak v lidské otevřenosti, upřímnosti a nebojácnosti jít se svou pravdou ven. Jde nám přece všem o jedno a totéž, nebo ne?

Na viděnou na našich tvůrčích akcích v roce 2012, vše dobré a hodně zdraví za celý Výkonný výbor Sdružení pro rozhlasovou tvorbu přeje

*MgA. Michal Bureš
předseda SRT*

V Praze dne 1. února 2012

O B S A H

Přehled tvůrčích akcí Sdružení pro rozhlasovou tvorbu v roce 2012	str. 4
Za nestorem české rozhlasové režie a kritiky MgA. Jiřím Hrašem (M. Bureš)	str. 6
Osobní vzpomínka (B. Kolářová)	str. 7
Přehled odborných tisků vydaných SRT v období let 1991 – 2011	str. 9
Rozhovor s Jiřím Hrašem	str. 11
Cena Karla Čapka udělená Jiřímu Hrašemu	
Vyznání laureáta	str. 12
Laudatio – Cena Karla Čapka 2010 (A. Fetters)	str. 13
Jiří Hraše (V. Rusko)	str. 14
Dokument: Dvě teoretické statě Jiřího Hrašeho	
Rozhlasové médium škole	str. 16
F. X. Šalda a pražský rozhlas radiový	str. 17
Akce SRT ve 2. pololetí 2011	
Pozvánka na seminář PBR 2011	str. 22
Ohlédnutí za seminářem SRT na Prix Bohemia Radio (A. Zemančíková)	str. 23
REPORT 2011	
Program jarní a podzimní části XX. jubilejního ročníku	str. 25
K žurnalistické kategorii Reportu (J. Hraše)	str. 27
Report – poznámky ke kategorii publicistiky (A. Zemančíková)	str. 28
Renesance rozhlasového dokumentu aneb Report o Reportu (B. Janečková)	str. 29
... k vítěznému pořadu (A. Zemančíková)	str. 30
Dvacet let Reportu	str. 33
Dokument: Přehled vítězů jednotlivých ročníků Reportu	str. 34
Jubilea členů SRT v roce 2012	str. 48

PŘEHLED TVŮRČÍCH AKCÍ SDRUŽENÍ PRO ROZHLASOVOU TVORBU V ROCE 2012

Čtvrtek 5. dubna 2012 od 14:00 hodin
Zasedací místnost č. D 010 ČRo Praha, Římská 15

**VÝROČNÍ KONFERENCE
SDRUŽENÍ PRO ROZHLASOVOU TVORBU**
Rekapitulace činnosti od roku 2010, volba Výkonného výboru a Kontrolní komise.

Pondělí 16. dubna 2012 od 10:00 hodin
Zasedací místnost č. D 010 ČRo Praha, Římská 15

**POSLECHOVÝ A DISKUSNÍ SEMINÁŘ
ROZHLASOVÉ HRY Z PRIX EUROPA 2011 A PRIX ITALIA 2011 ANEB
SOUČASNÉ TENDENCE, POSTUPY A TRENDY V DRAMATICKÉ TVORBĚ**
Seminář pořádáme ve spolupráci s ČRo 3 – Vltava a Producentickým centrem ČRo.

Čtvrtek 3. května 2012 od 10:00 hodin
Zasedací místnost č. D 010 ČRo Praha, Římská 15

XXI. ROČNÍK SOUTĚŽNÍ PŘEHLÍDKY REPORT 2012
Jarní část věnovaná zpravodajským žánrům
Setkání redaktorů zpravodajství a publicistiky ze všech stanic Českého rozhlasu, jehož cílem je poslech aktuální zpravodajské a publicistické produkce (do 10 minut) a diskuse o ní. Přehlídka je soutěžní.

Úterý 5. až čtvrtek 7. června 2012
Garni hotel Petra, Ždán u Slap

JUBILEJNÍ XX. ROČNÍK BILANCE 2012
Setkání tvůrců slovesných uměleckých žánrů (redaktorů, scenáristů, režisérů, mistrů zvuku, tvůrců zvukového designu), v jehož rámci bude prezentována aktuální produkce literárních a dramatických pořadů vznikajících ve všech stanicích Českého rozhlasu a bude o ní vedena rozprava.

Prix Bohemia Radio 2012 Poděbrady (termín bude upřesněn)
PODZIMNÍ SEMINÁŘ SDRUŽENÍ PRO ROZHLASOVOU TVORBU
Seminář pořádáme ve spolupráci s Producentickým centrem ČRo.

Úterý 6. až čtvrtek 8. listopadu 2012
Garni hotel Petra, Ždán u Slap

XXI. ROČNÍK SOUTĚŽNÍ PŘEHLÍDKY REPORT 2012

Podzimní část věnovaná rozhlasové publicistice a dokumentu

Setkání publicistů, dokumentaristů, dramaturgů, režisérů, tvůrců zvukového designu ze všech stanic Českého rozhlasu, jehož cílem je poslech aktuální publicistické produkce (od 10 minut) a dokumentů a diskuse o nich. Přehlídka je soutěžní.

Čtvrtek 6. prosince 2012 od 10:30 hodin
Zasedací místnost č. D 010 ČRo Praha, Římská 15

PŘEDÁVÁNÍ CEN XXI. ROČNÍKU SOUTĚŽNÍ PŘEHLÍDKY REPORT 2012

Členský příspěvek na rok 2012
činí 200 Kč (důchodci min. 50 Kč).

Uhrad'te jej prosím obratem
ve prospěch účtu Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, o. s.,
který je veden u Komerční banky, a. s., pod číslem:
19-2228220287/0100

Děkujeme Vám!

Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, o. s.,
má nové webové stránky

www.rozhlas.cz/srt

Navštivte je a dozvíte se víc!

**ZA NESTOREM
ČESKÉ ROZHLASOVÉ REŽIE A KRITIKY
MgA. JIŘÍM HRAŠEM
MgA. Michal Bureš**

Ve čtvrtek 26. ledna 2012 se v litoměřickém hospicu sv. Štěpána uzavřel život režiséra, pedagoga, čestného místopředsedy Sdružení pro rozhlasovou tvorbu Jiřího Hrašeho. Narodil se v červenci roku 1930. Po maturitě na Akademickém gymnáziu v Praze nastoupil do divadla jako herec, studia režie na DAMU ukončil v r. 1954, koncem 60. let navštěvoval postgraduální studia estetiky. Do Čs. rozhlasu přišel v roce 1960, prvních osm let vedl středisko režisérů, poté převzal funkci uměleckého vedoucího hlasatelů. S ohledem na své názory na srpnovou okupaci by ale neprošel normalizačními čistkami, a proto v r. 1970 z rozhlasu odešel. Vrátil se tam po dlouhých dvaceti letech – jako externí spolupracovník. Tehdy jsem se s ním prvně setkal. A nebylo to setkání nijak vřelé. Velmi přesně a ostře mi zkritizoval nějaký mnou natočený pořad a já, v té době sotva osmnáctiletý, jsem si myslel něco o nerudném a nepřejícím pantátovi... Po letech se nad svou nedovyvinutostí zachvívám studem. Jiří totiž nejenže byl dokonalým profesionálem, který dokázal podrobit analýze každý rozhlasový počín a zařadit jej do patřičného kontextu, byl zároveň člověkem veskrze přejícím, nevlezlým, nepostihnutým komplexem malosti a nedocenění, kteréžto postižení se v životě lidském začasť přihází. On nekritizoval z potřeby zvelebit si své pochroumané ego, kritizoval proto, že kritizovaného ctil a respektoval. Protože rozhlas důvěrně znal a věděl, jak je

v koloběhu psaní, natáčení, střihání a míchání důležitá zpětná vazba. Jak je potřebné umět zejména začínajícím tvůrcům říct: jdeš podle mě správně, tady ne, tady zvolni, toto je nečitelné...

Tohoto úkolu se mistrně zhostil po boku Josefa Henkeho, který jej oslovil a nabídl mu členství ve Svazu rozhlasových tvůrců (nyní Sdružení pro rozhlasovou tvorbu). Stal se členem a vzápětí iniciativně založil komisi teorie a kritiky, která opravdu vyvíjela činnost. Později byl, spolu se Zdeňkem Boučkem, dlouhá léta místopředsdou. Nyní jej (in memoriam) jmenoval Výkonný výbor SRT čestným předsdou. Na tvůrčích akcích Sdružení a na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy, kde po roce 1989 přednášel, díky této své metodě „uhlazené, nenásilné zasvěcenosti“ vychoval mnohé budoucí rozhlasové i televizní profesionály (mezi jeho žáky patří např. i Václav Moravec).

„Nejsem průbojný, čekám, co mi život přinese,“ říkával často. Říkal to i loni v létě, když podivným hlasem naplněným obavami i smířením pronesl větu: „Mám rakovinu a nemá cenu s ní prý něco dělat. Myslím si to taky.“ Pak se na chvíli odmlčel a dívaje se mi do očí, pravil: „V té četbě, cos režíroval a co se minulý týden vysílala, jsem měl pocit, že ve třetím dílu v osmé minutě byla chyba ve slovesné vazbě. To to neumíš ohlídat?“ Usmál jsem se s omluvou, že na to příště určitě dám pozor. Ale v tom okamžiku jsem si už nic o nerudném a nepřejícím pantátovi nepomyslel.

OSOBNÍ VZPOMÍNKA

PhDr. Bohuslava Kolářová

Smutná zpráva o úmrtí MgA. Jiřího Hrašeho zabořila všechny, se kterými léta spolupracoval, kterým léta pomáhal, které podněcoval k činorodosti. I přesto, že jsme od léta minulého roku věděli o jeho zhoubné nemoci. Dělalí jsme si naději, že se podaří její postup zastavit...

Jiří byl šlechtic ducha (omlouvám se za použité klišé, ale v tomto případě těžko hledat jiná slova) – vzdělaný, sečtělý, měl spoustu nápadů, osobitý smysl pro humor, jeho sarkasmus nebyl zlý, spíš se jím snažil pomoci či vyburcovat, vždy splnil, co slíbil a někdy ještě víc, bylo na něj spolehnouti, jak na kolegu, tak i na kamaráda.

Jiřího do posledních chvil vše okolo rozhlasu zajímalo. Říkal, že „co potřebuje vědět, dozví se z rozhlasu“. V životě se klidně obešel bez televize, tvrdil o ní, že je zloděj času; hodně četl, chodil pravidelně do Ponrepa, klubu náročného diváka, do divadla, připravoval a režíroval pořady mluveného slova, v posledních letech především pro Společnost bratrů Čapků, psal články pro Svět rozhlasu, vyhledával nebo psal texty do sborníků Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, kriticky hodnotil tvorbu z přehlídek či soutěží.

Vzpomínám na ustavování Svazu rozhlasových tvůrců. Za členy se přihlásilo více než 400 rozhlasáků, řada z nich byla těch, kteří museli rádio opustit po roce 1968. Většina se s nadšením zapojovala do práce SRT, vznikaly profesní kluby a sekce: sekce autorská a překladatelská, profesní klub režisérů, dramaturgů, literárních redaktorů, sekce publicistická, hudební, herecká, komise teorie a kritiky, profesní klub moderátorů a hlasatelů, dále klub umělecko-technických pracovníků, redakční rada Informačního bulletinu a sekce regionálních stanic.

V roce 1990 vyhlásil SRT ve spolupráci s Českým literárním fondem tři autorské soutěže – na rozhlasovou hru, pásmo a publicistický a vzdělávací pořad. Při sestavování porot se předseda Josef Henke zeptal, zda je členem Jiří Hraše. Při odpovědi, že není, „pravil“, že to je celý on; nikdy se nikam nehrne, čeká, bude-li vyzván, což pak znamená, že ho ta která organizace či instituce potřebuje. Takže J. Hrašemu bylo nabídnuto členství v SRT. Jeho mimořádná schopnost rozpohybovat usínající aktivity a bojovat slovem i perem především za kvalitu nejen umělecké rozhlasové tvorby byly příkladné. Byl to on, který za SRT navázal spolupráci s rozhlasovou specializací Katedry žurnalistiky UK, s FF UJEP v Olomouci, Divadelní vědou a později JAMU i dalšími. Také navrhl, aby na tvůrčí akce SRT byli zváni studenti těchto škol. Několik let byl předsedou komise teorie a kritiky (vedení převzal již v roce 1991 po Janu Halasovi, který byl později předsedou SRT). Jejím členem byl i dr. Jan Lopatka, teoretičky a redaktorky I. Vadlejchová, M. Boková ad.

Kvalifikovaně vedl diskuse o pořadech na Bilanci i na Reportu, řada účastníků za ním večer přicházela, aby jim poradil, jak snímek dotvořit, čeho se vyvarovat... Mnoho let byl aktivním místopředsedou, jedno funkční období i předsedou Výkonného výboru SRT – prostě proto, že to bylo potřeba.

Nedá mi, abych neocitovala Jiřího Doslov ke Sborníku rozhlasové teorie č. 3 (1966):

Rozhlasové tvorba bez reflexe je odkázána na individuální autodidaktické zobecňování vlastní praxe. Po dvou likvidacích rozhlasového studijního oddělení tu není iniciátor a provokatér teoretické a analytické reflexe rozhlasové tvorby.

(Pozn. autorky: J. H. vyvíjel po mnoho let úsilí o obnovení studijního oddělení – již při jednáních s generálním ředitelem V. Ježkem a postupně dalšími – všichni uznávali, že by „něco takového bylo třeba“, ale k realizaci nikdy nedošlo. Nakonec všichni chválili SRT, že jistým způsobem nedostatek teoreticko-kritických počinů nahrazuje svými tvůrčími setkáními, publikační činností, hodnocením tvorby na přehlídkách či soutěžích – zpočátku 90. let navrhoval např. Českému literárnímu fondu rozhlasové hry a pořady na ocenění za uplynulý rok, ocenění vítězných prací z vyhlášených soutěží atd.)

Proto se vracíme do 60. let, která v souladu s bohatými výsledky umělecké a publicistické tvorby znamenala také mimořádnou erupci rozhlasové analyticko-teoretické produkce. Vracíme se k této produkci, aby nám zastoupila tolik potřebné práce současné, odrážející dnešní situaci a podobu vysílání.

Z produkce vytvořené ve studijním oddělení nebo jím inspirované jsme vytěžili Sborník teoretických textů (1990) a zčásti i Sborník II. (1991). Z ní jsme vybrali i stati tohoto sešitu, připraveného k přehlídce BILANCE 96. Nahrazujeme tak amatérskou improvizací profesionální a systematickou práci v mapování rozhlasové tvůrčí problematiky. Snažíme se k nim připojit i nové příspěvky, které Sdružení pro rozhlasovou tvorbu inspirovalo, z akcí, které uspořádalo. Tak by měl letos vyjít sborník z vystoupení ze semináře uspořádaného spolu s Katedrou žurnalistiky Fakulty sociálních věd na jaře k výročí prvé teoretické práce o rozhlase – disertace Václava Růta Divadlo a rozhlas. Vedle pedagogů a studentů se na něm podílí i stará garda rozhlasových praktiků a teoretiků. Podobně by měl být uspořádán seminář věnovaný

reportáži. Snažíme se iniciovat zobecňující pohledy, teoretické úvahy a kritická hodnocení s vědomím, že podnětná teorie může přispět kvalitě praxe.

-jh-

J. Hraše se po roce 1989 už do pracovního poměru v rozhlasu nevrátil, i když jistě tuto možnost měl, jako mnozí jiní. Občas žertoval, že se člověk nemá vracet na místo činu. Několik let intenzivně spolupracoval s Jarmilou Lakosilovou, která působila na stanici Vltava, o pomoc a radu se na něj v průběhu let obraceli mladí redaktori R. Tymchyna, M. Janáč, T. Černý, z ještě mladších Michal Bureš ad.

Byl jedním z posledních, kdo se ještě soustavně věnoval teoreticko-kritické reflexi rozhlasové tvorby. Málem bych zapoměla jeho významné působení v redakční radě teoreticko-kritického bulletinu SVĚT ROZHLASU. Nejenže psal články a statě, ale často navrhoval témata, která považoval za potřebné zpracovat či se k nim vyjádřit.

Dalo by se napsat ještě mnoho o MgA. Jiřím Hrašem. Třeba některého ze studentů život a dílo J. H. zaujme a věnuje mu bakalářskou nebo diplomovou práci.

V příštím čísle Světa rozhlasu (27) bude působení J. Hrašeho v rozhlasu i mimo něj věnována obsáhlejší stať.

PŘEHLED ODBORNÝCH TISKŮ VYDANÝCH SVAZEM ROZHLASOVÝCH TVŮRCŮ A SDRUŽENÍM PRO ROZHLASOVOU TVORBU V OBDOBÍ LET 1991–2011

U zrodu všech těchto drobnějších či středních publikací byl vždy Jiří Hraše; zpočátku vyhledával „zapomenuté či opomenuté texty a statě“, později inicioval řadu seminářů či tvůrčích setkání a z nich připravoval k otištění vystoupení přednášejících nebo diskutérů, dále i vlastní články.

Nejprve jsme začali vydávat útlé, cyklostylované Sborníky teoretických textů, později jsme přešli „do tiskárny“:

SBORNÍK TEORETICKÝCH TEXTŮ II. (k otázkám publicistiky)

SRT, říjen 1991

ROZHLASOVÁ BIBLIOGRAFIE článků, recenzí a statí o rozhlasovém vysílání, publikovaných v novinách a časopisech v roce 1991

SRT, zpracoval dr. Fr. Velíšek

KAM MÍŘÍ ROZHLASOVÁ HRA?

SRT pro seminář PBR 1992

K OTÁZKÁM VÝVOJOVÝCH CEST ROZHLASOVÉ HRY

Sborník z vystoupení účastníků symposia v Reg. studiu v Plzni, 16. – 18. září 1993

SBORNÍK ROZHLASOVÉ TEORIE 3. (Texty: Branžovský, Lopatka, Štěpán, Smitka)

K přehlídce BILANCE 96 vydalo SRT, červen 1966

SEŠIT ROZHLASOVÉ TEORIE 4. Josef Branžovský: Publicistická a umělecká stylizace skutečnosti.

Pro soutěžní přehlídku REPORT vydalo SRT, listopad 1996

KDO JE KDO V SEDMDESÁTILETÉ HISTORII ČESKÉHO ROZHLASU

Vydalo SRT, uspořádal Rostislav Běhal, uzávěrka 31. 12. 1992, vydáno 1996
pro ČRo, dále průběžně doplňuje Mgr. Renáta Klabíková

REPORTÁŽ V TISKU A ROZHLASE A TELEVIZI

Sborník příspěvků z Jarního semináře Katedry žurnalistiky FSV UK a SRT 1997

ROZHLAS V ROCE 2000

Vystoupení ze semináře na PBR v září 1997, SRT 1997

VÁCLAV RŮT, ROZHLAS, 1936–1996

SRT, Sborník ze semináře 1997

ROZHLASOVÉ VYSÍLÁNÍ A (JEHO) POSLUCHAČI

Sborník z tvůrčích akcí SRT s texty z odborného semináře PBR za rok 1998

PSYCHOLOGIE, ESTETIKA A ROZHLASOVÁ PUBLICISTIKA

Sborník příspěvků ze semináře KŽ FSV UK a SRT 1998

CO UMÍME A CO NEUMÍME

Sborník příspěvků do ankety SRT k semináři PBR 1998 v jubilejním roce
rozhlasového vysílání, 1998

BÍLÁ MÍSTA ROZHLASOVÉ HISTORIE

(příspěvky a svědectví k 60. létům v Československém rozhlase)

Sborník z Jarního semináře SRT a Katedry žurnalistiky IKSŽ FSV UK, 15. dubna
1999 v Karolinu

VÝBĚROVÝ SLOVNÍČEK TERMÍNŮ SLOVESNÉ ROZHLASOVÉ TVORBY

pro PBR, hesla připravil PhDr. Josef Maršík, CSc., SRT, září 1999

Texty ze semináře „POSLUCHAČ A ZTVÁRNĚNÍ ROZHLASOVÉHO SLOVA“

In: Sborník z tvůrčích akcí SRT za rok 1999, leden 2000

K ROZHLASOVÉ HISTORII

Sborník příspěvků z Jarního semináře SRT a KŽ FSV UK, 2002

PROMĚNA ROZHLASOVÉHO VÝRAZU A TVARU

Sborník příspěvků z Jarního semináře SRT a KŽ FSV UK, 24. dubna 2003 v Karolinu

K MOŽNOSTEM A ÚSKALÍM SOUČASNÉHO ROZHLASOVÉHO VYSÍLÁNÍ U ÁS

Sborník příspěvků z Jarního semináře SRT a KŽ FSV UK, 22. dubna 2004 v Karolinu

OTAZNÍKY ROZHLASOVÉ PROBLEMATIKY

Sborník příspěvků z Jarního semináře SRT a KŽ FSV UK, 14. dubna 2005 v Karolinu

VYSÍLÁME DIGITÁLNĚ

Sborník příspěvků z Jarního semináře SRT a KŽ FSV UK, 26. dubna 2006

ROZHLAS DNES A ZÍTRA

Sborník příspěvků z Jarního semináře SRT a KŽ FSV UK, 25. dubna 2007 v Karolinu

SOUČASNÉ ROZHLASOVÉ ZPRAVODAJSTVÍ A ČESKÝ JAZYK

Sborník příspěvků z Jarního semináře SRT a KŽ FSV UK, 22. dubna 2008 v budově FSV – Hollaru

ROZHLAS VEŘEJNÉ SLUŽBY: STOJÍ NA ROZCESTÍ?

Sborník příspěvků z Jarního semináře SRT a KŽ FSV UK, 27. dubna 2009 v Karolinu

PROGRAMOVÁ PROFILACE ČESKÉHO ROZHLASU

Sborník příspěvků z Jarního semináře SRT a KŽ FSV UK, 26. dubna 2010 v Karolinu

Poznámka: Mimo tyto tisky vydává SRT každoročně Sborník z tvůrčích akcí za uplynulý kalendářní rok; v některých jsou i teoretická nebo kritická zamyšlení týkající se rozhlasové tvorby. Tento prostor je k dispozici i Vám, členům Sdružení – Vaše příspěvky uvítáme v průběhu roku, nejpozději do 30. 12. Řada tisků je ještě k dispozici.

ROZHOVOR S JIŘÍM HRAŠEM

Se zpožděním (zaviněným mojí nemocí) otiskujeme krátký rozhovor, který měl vyjít ve Světě rozhlasu k 80tinám J. Hrašeho (v čísle 24):

Jak jsem přišel do rozhlasu?

V 50. letech jsem šéfoval obvodní osvětové zařízení v Praze 10 (absolvoval jsem totiž specializaci řízení divadel). Kamarádi mě zkusili uplatnit v rozhlase, ale napoprvé to nevyšlo. Až napodruhé jsem nastoupil (1960) jako vedoucí režisér publicistického režijního střediska (v redakci HRPV). Absolvoval jsem k tomu rozhovor u šéfrežiséra Jiřího Horčíčky a u náměstka šéfredaktora HRPV Rosti Běhala. Ten mi položil otázku, jak vycházím s lidmi. Opáčil jsem, že dobře, že se hádám jenom se šéfy. Trochu udiveně na mne pohlédl, ale vzal to. Pobyl jsem v rozhlase 10 let, z toho 8 ve středisku a další dva roky jako umělecký vedoucí hlasatelů.

Jak se žije bez příjmu?

Když jsem opustil rozhlas k výročnímu dni svého nástupu, měl jsem ještě druhý, pedagogický úvazek na Lidové konzervatoři u Vadima Petrova. Ten mi vydržel následující školní rok. Dělal se prověrky a k nim se psala jakási prohlášení. Mně se neustále vracela jako nedostatečná. Až jsem si vymyslel takovou poťouchlou formulaci, že to prošlo. To by bylo v pořádku. Jenže když mi jeden z kolegů vyčetl, že jsem se poddal, odešel jsem s koncem roku ze školy. Ale nemohl jsem si příliš stěžovat. Když bylo peněz nejméně, pomáhal mi táta. Ale měl jsem příležitosti

k lektorování a porotování uměleckého přednesu, monologů i dialogů i divadelních inscenací. Kamarádi mi pomohli k jedné sezoně v divadle Maringotka u Zuzany Kočové a já se zatím rozkoukal. Pak se objevil Honza Kotva s návrhem, abychom spolu ve dvou nastudovali vystoupení na školách. Připravoval jsem scénáře a režíroval, Honza byl v kontaktu s agenturami a pořadateli. Tak jsem připravil medailony Boženy Němcové a Mikoláše Alše, pohádky Pošťáčkou a O neohroženém chasníku, podle Nezvala Tajemství Zlaté uličky atd. Začínali jsme s honorářem 100 Kčs za vystoupení (tzn. že týdenní šňůra 10 představení dala 1000 Kč), až jsme vystoupali na 300 Kčs, to už byly za týden 3000 Kčs. To byl řadu let můj základní měsíční příjem. A k tomu hustší nebo řidší lektorská a porotní vystoupení. Měst a obcí bylo dost, škola v každém místě. Nesměl jsem jenom na Praze 3 (tam bydlím) a na Hradě (proč, nikdo neví). Takže dočista bez příjmů jsem vlastně nikdy nebyl.

(Pozn. redakce: Jiří nepřipomněl svoje scenáristické a režijní působení ve Viole a Lyře Pragensis. Publikoval a editoval studie o uměleckém přednesu, tehdy ne vždy pod svým jménem.)

Co podstatného se událo od uveřejnění medailonu ve Světě rozhlasu k Tvým 75tinám?

Zdá se mi, že nic pozoruhodného. Zvolna, ale zřetelně chátrám. Na těle i na duchu. Jenže: co bych si stěžoval. I tak jsem se dožil osmdesátky, a to je víc, než jsem si zasloužil. A propos: Do Světa rozhlasu jsem napsal 16 medailonů, 4 historické studie, 1 teoretickou analýzu, 4 poznámky a 2 recenze.

Jak si cením slovenské ceny (Ceny Karla Čapka)?

Ta cena je ovšem tím, kdo ji vyhlašuje a uděluje, samozřejmě slovenská, ale svojí povahou československá. A pak: ocitl jsem se tím ve vybrané společnosti čapkovců. Vždyť nositeli ceny jsou takové osobnosti jako Vlastimil Fišar, prof. Miloš Tomčík, prof. Ladislav Vychodil, prof. František Černý, Ladislav Chudík, prof. Peter Karvaš nebo doc. Jiří Opelík. A to jsem vyjmenoval sotva polovinu té vzácné společnosti.

Rozhovor vedla B. Kolářová.

20. ročník předání CENY KARLA ČAPKA Trenčianské Teplice 22. 5. 2010

Této ceny si Jiří Hraše mimořádně vážil, proto přinášíme vyznání laureáta, proslovené při udílení cen, a část Laudatia Aleše Fetterse:

VYZNÁNÍ LAUREÁTA

Trenčianskoteplická lokalizace Ceny Karla Čapka mne přivedla ke vzpomínkám na slovenské dotyky a zážitky mého života. Nejstarší vzpomínky mi vybavují hezké a šikovné chlapce-drotáříky, vyvolávající na pražské periferii. Moje

poznání mi brzy svým vyprávěním rozšířila kmotřička-učitelka, která o letních prázdninách vyjížděla na Slovensko. Přibližovala mé představě romantiku slovenských dějin, dramatickou krajinu a přátelsky vlídné obyvatele. Po válečné přestávce v kontaktech se objevily slovenské filmy a brzy také divadla. Dodnes si pamatuji sugestivní inscenaci bratislavského SND Smrt' Jánošíkova. Vybavuji si i martinské nastudování Holého komedie Gelo Sebechlebský, v níž titulní roli s půvabnou rozverností hrál mladý Karol Machata.

Všechny tyto přímé impulzy i nepřímé inspirace se zhmotnily koncem padesátých let při půlročním putování se zábavným pořadem po Slovensku. Dodnes ve mně rezonují líbezná jména štací: Čadca, Oščadnica, Kysucké Nové Mesto, Žilina, Bytča, Predmier, Púchov, Námestovo, Trstená, Tvrdošín, Podbiel, Oravský Podzámok, Zázrivá... Já – dítě téměř z roviny – jsem si zamiloval ten bohatě zvrásněný terén podél Kysuce, Váhu a Oravy.

V šedesátých letech jsem se výrazně soustředil na problematiku umění přednesu. V porotách československé amatérské soutěže Wolkerův Prostějov a československé profesionální přehlídky Neumannovy Poděbrady jsem seděl s kamarádem Vladem Ruskem a v komisi celostátního Svazu divadelních umělců jsem se potkal s herečkou Evou Kristínovou. Slovenský přednes jsem navzdory kádrovému přístřeší i v letech normalizace měl možnost sledovat jednak v přehlídkách poděbradské a prostějovské, jednak v soutěžních setkáních slovenské a českých uměleckých vysokých škol střídavě v Brně, v Bratislavě a Praze. A jako čtenář jsem si milou slovenštinu zachoval do dnešních dnů.

Ale nesmířil jsem se ještě se svévolnou akcí sebestředné dvojice Mečiar – Klaus, v níž dělili Československo. Jen dnes už to vnímám méně úkorně díky tomu, že se stále zřejměji prokazuje naše neotřesená vzájemnost, nezávislá na existenci hranice mezi českými zeměmi a zemí slovenskou.

MgA. Jiří Hraše

LAUDATIO – CENA KARLA ČAPKA 2010

Aleš Fetters

... Od roku 1990 opět externě spolupracoval s rozhlasem, připravil desítky pořadů, např. Z časů a nečasů PEN klubu (s J. Lakosilovou). Z publikovaných textů připomeňme alespoň jeho zamyšlení Rozhlas Karla Čapka, otištěné v revui Svět rozhlasu (2000). V letech 1995–2001 působil jako pedagog na Fakultě společenských věd UK.

Pro Společnost bratrů Čapků připravil řadu úspěšných pořadů, z poslední doby např. v dubnu 2002 pořad Ze zahrady bratří Čapků, v listopadu 2003 (spolu s Mgr. Kristinou Kudrnovskou) Vyprávění o Čapkově Povětroni, v listopadu 2004 z divadelní publicistiky Karla Čapka Pohledy ze zákulisí, k 40. výročí Františka Langra v říjnu 2005 pořad V duchu českém, 28. října 2007 mohli členové Společnosti jeho zásluhou poznat T. G. Masaryka viděného Karlem Čapkem, Emilem Ludwigem a F. X. Šaldou. Loni v březnu (2009) upoutal pořad Karel Čapek – Několikero kejklů černokněžnických čili Národní zvyky. V něm také spoluúčinkoval. Texty vybral ze stejnojmenné publikace, kterou připravil pro nakladatelství Bonaventura z Čapkových

sloupek z oblasti „kritiky slov“. Pro toto nakladatelství připravuje i další texty. V pražské Městské knihovně loni v listopadu uvedli v přednesu Alfreda Strejčka s doprovodem kytaristy Štěpána Raka výběr z Čapkova posledního nedokončeného románu Život a dílo skladatele Foltýna. Svůj vztah k Čapkům shrnul v roce 2000 v březnových zprávách SBČ. Po řadu let posílá svým přátelům novoročenky, vnějškově prosté, ale textově závažné. Vybírá na ně totiž vždy aktuální texty z Čapkovy publicistiky.

Po celý život působil Jiří Hraše také jako lektor a porotce amatérských přehlídek přednesu i soutěží profesionálních přednášečů, amatérských představení nebo rozhlasových pořadů. V poradním sboru pro umělecký přednes a v komisi pro profesionální přednes při Svazu čs. divadelních umělců navázal osobní kontakty i s osobnostmi slovenské kultury. Se svými slovenskými kolegy se setkával v porotách soutěží vysokých uměleckých škol v Brně, Bratislavě i Praze i na přehlídkách uměleckého přednesu v Dolném Kubíně. Nezapomenutelná pro něj byla spolupráce s Vlastimilem Fišarem, zakladatelem těchto cen. S ním připravil např. pořad ze vzpomínek Ivana Hálka Mezi dobrým lidem nebo z poezie Laca Novomeského. I dnes Jiří Hraše působí ve Svazu českých divadelních ochotníků, ve Sdružení pro rozhlasovou tvorbu a ve sdružení Slovo a hlas, do jehož sborníků také pravidelně přispívá.

V roce 2003 dostal za svou celoživotní práci pro rozhlas Cenu generálního ředitele Českého rozhlasu, o rok později byl oceněn za cyklus k 80. výročí rozhlasu. A dnes, v roce svého krásného životního jubilea, dostává za zásluhy o propagaci díla bratří Čapků i vřelý vztah ke slovenské kultuře po zásluze Cenu Karla Čapka.

JIŘÍ HRAŠE

Mgr. Vladimír Rusko
(režisér – SRo Bratislava)

*„Aj ty už občas počuješ
smrť suchým bičom práskat'.
A hádaš, či je ďaleko
alebo blízko od hrobu.*

*Zvon domova ti zazvoní.
Kadlúbka. Hnev i láska
v nej odlievali tvoju podobu.
Studnička pamäť...“*

(Milan Rúfus, Zvony, Smena 1968.)

Poznáte ten stav ľudskeho srdca a duše. Treba napísať, treba si v niekoľkých riadkoch písmen spomenúť desiatkami slov na človeka, ktorý žil vo svete, v ktorom ste i vy žili, na človeka, s ktorým ste sa síce nestretali každodenne osobne, ale pri úvahách, pri premýšľaní nad témami, ktoré vám boli blízke, spoločné, na realizácii, ktorých ste sa podieľali. Poézia, próza a ich akustické stvárnenie. Človečina.

Pochopiť posolstvo, myslenie tvorcov rôznych dôb, štýlov, škôl i názorov a poetík, a potom nielen odklíňať, ale odkliať litery tlačených písmen, bezpočet

riadkov, odsekov, veršov, strán a diel, realizujúc konkrétnym činom spevákovo „pošli to dál...“, dať posolstvo autora do akustického tvaru, a v kontakte s divákom či poslucháčom ani na okamih nestrácajúc z mysle adresáta akustickej výpovede.

S Jiřím Hrašem sme sa stretali vyše päťdesiatky rokov na odposluchoch rozhlasových diel, seminároch, festivaloch, debatách o problémoch rozhlasovej tvorby a umeleckého prednesu, nielen na rozhlasových podujatiach, ale i na seminároch v rámci Neumannových Podebrad, neskôr Podebradských dní poézie, Wolkrovho Prostejova a Hviezdoslavovho Kubína.

Moje temer každoročné stretnutia s Jiřím Hrašem na Podebradských „slávnostiach porozumenia“ prispievali k hľadaniu ciest ako sa najadekvátnejšie prihovoriť ľudskému srdcu i duši.

Tvorivú umeleckú a pedagogickú prácu Jiřího Hrašeho zhodnotia povolání. Znena a bude doznievať vo všetkých, s ktorými sa stretával pri umeleckej tvorbe či besedách v rozhlase či na stretnutiach s recitátormi.

Výsledný tvar rozhlasových relácií, na ktorých sa podieľal, vždy mal rozhlasovosť, nechýbal mu konkrétny adresát, pre ktorého volil najadekvátnejší rozhlasový tvar. Neopakovateľný bol jeho prístup k interpretom realizovaného textu. Bola tam jeho duša. Oddával sa rozhlasovému poslaniu, nie studenému aparátu rozhlasového prijímača, ale konkrétnemu poslucháčovi, k ľudskej duši a človečiemu umu.

Takýto prístup k rozhlasovým poslucháčom ale najmä k ich interpretom nesmie chýbať. Verme, že jeho úvahy, myšlienky a názory padali do úrodnej pôdy a že budú dlho znieť nielen v éteri, ale i v tvorivých činoch generácií milovníkov hovoreného a interpretovaného slova a že budú doznievať nielen v ozvenách, ale v konkrétnych umeleckých činoch prichádzajúcich generácií.

Bolo mi ct'ou v roku 2010 odovzdať Jiřimu Hrašemu na jubilejnom 20. ročníku Dní bratov Čapkovcov v Trenčianskych Tepliciach „Cenu Karla Čapka“.

Verím, že i rozhlasová tvorba Jiřího Hrašeho zostane svetlom v hľadaniach najadekvátnejších tvarov rozhlasového umenia.

*V jaskynke pamäti sviati večné svetlo.
A z povaly tam padá hviezdny prach.*

*I smrť má zlaté vlasy, jak z nej vychádza,
odrazu omladnutá ako dievčatko.
A takmer pekná.*

*Krajina ako organ večerný
tam ticho hrmí.
Tenké klávesy
roličiek sviatia.
A chorál, starý chorál
padá na lesy.*

Dobrú noc, moji mŕtvi.

(Milan Rúfus, Bez názvu)

DOKUMENT: DVĚ TEORETICKÉ STATĚ JIŘÍHO HRAŠEHO

ROZHLASOVÉ MÉDIUM ŠKOLE MgA. Jiří Hraše

Když Český rozhlas 3 – Vltava vysílal loni na zkoušku maturitní otázky, sonda soustředila u poslechu 120 000 studentů (krom učitelů a rodičů). Ukázalo se přitom, že nikoli všechny školy, resp. třídy, jsou dnes amplifikovány. Vlastně by to nemělo být překvapivé: pravidelné dopolední vysílání školského rozhlasu skončilo už ve školním roce 1958–1959.

Do té doby školský rozhlas sloužil téměř třicet let bohatou nabídkou ku pomoci všem školním předmětům. V počátcích uvítán, ano, vyžádán učiteli samými, dostával se neřešitelně stále více do rozporu mezi svou nabídkou a školním rozvrhem: čím náročnější byly osnovy, tím méně byla škola ochotna obětovat hodinu matematiky pro vysílání literatury, a naopak. Na počátku byl velký úspěch a ohlas programového počínu vysílající společnosti Radiojournal (a také podílnické společnosti Radiojournalu, distribuční společnosti Radioslavia, která pro ministerstvo školství školy pro tento projekt amplifikovala). Na konci byl přechod ke zcela novému způsobu nabídky, nyní už Čs. rozhlasu.

V šedesátých letech rozhlas vysílal „pro školní magnetofony“. Nahrávací přístroje byly už dost rozšířeny na to, aby rozhlas mohl systematicky nabízet a školy si dle chuti vybírat, co natočí z vysílání pro svoji školní fonotéku. Fungující systém vyvrcholil projektem *Historia magistra*, v němž se (vlastně v náhradu za opožděné učebnice) objevily historické dokumenty bez průvodního slova, ale s komentářem pro učitele v tištěné podobě. S výběrem nahraných dokumentů mohl učitel volně pracovat s vodítkem písemného metodického listu či bez něho. V sedmdesátých letech degenerovalo vysílání na ryze ideologická a ideologizovaná témata. Skutečný zájem se přesunul v řadách mladých posluchačů, ale i jejich učitelů, na pořady, které byly v odpoledních časech orientovány mimoškolně. Rozchod rozhlasu a školy byl tedy, jakkoli specificky, motivován politicky.

Po roce 1989 se kontakt rozhlasu a školy už neobnovil. Výjimkou je tu loňská zmíněná sonda a (sice mimo školu) k orientaci mládeže zaměřené dvě akce v hudební oblasti: Concertino Praga a Concerto Bohemia. Podobně mimoškolní příspěvky škole přináší ještě řádka pořadů adresovaných rozhlasem mládeži a dětem. Chybí tu ovšem záměr systematické nabídky školním osnovám i kontakt se školami.

Příležitostná nabídka na trhu zvukových nosičů, jako jsou např. jeden z dílů Toulek českou minulostí nebo (poněkud improvizovaně koncipovaný snímek) rozhlasová historie od roku 1923 do současnosti z produkce ČRo, i některé ze snímků vydavatelství Audiostory ukazují užitečnost opuštěné cesty. Domnívám se, že možnosti rozhlasové nabídky školám nejsou zdaleka vyčerpány. Leckterý pořad by stálo za to přetočit na kazetu pro školní fonotéku, leckterý možná vydat ve zkráceném výběru. A zejména se orientovat na unikátní zvukové dokumenty rozhlasových archivů. Kolik originálních záběrů z roku 1938 se např. soustředilo na kazetě obsahující jeden z dílů cyklu *Z časů a nečasů PEN klubu!*

Tato příležitost specifického kontaktu mezi rozhlasovým médiem a školou, totiž systematická nabídka a dobrovolný zájem, není současnou víceméně náhodnou a improvizovanou produkcí zdaleka využita. Řekl bych: k oboustranné škodě.

Literatura:

Patzaková, A. J.: *Prvních deset let československého rozhlasu*. Praha: Radiojournal, 1935
Votavová, J.: *Stručný nástin historie českého rozhlasu*. Praha: SVO Českého rozhlasu, 1993
Spalová, O.: Děti a mikrofon. In Jiří Lederer (ed.) *Vysíláme do éteru*. Praha: Orbis 1963
Havel, J. – Maršík, J. aj.: *Kleibl*: vystoupení na Jarním semináři SRT a KŽ FSV UK o vysílání pro děti a mládež (podle rkp. poznámek)

Text byl zveřejněn ve sborníku Právo veřejnosti a veřejnoprávní média II

Nakladatelství Gaudeamus, Edice Prométheus, sv. 46, 2001

Připravuje Ústav filosofie a společenských věd Univerzity Hradec Králové

F. X. ŠALDA A PRAŽSKÝ ROZHLAS RADIOVÝ

MgA. Jiří Hraše

Tato informace chce připomenout Šaldovu trojí roli ve vztahu k rozhlasu, který asi není obecněji znám. Byl přednášejícím před mikrofonem, byl kritikem vysílání, ale i objektem rozhlasové cenzury.¹

Zvukový záznam: „Praha, Bratislava, Košice, Moravská Ostrava. Nyní přednáška. Promluví universitní profesor dr. František Xaver Šalda, spisovatel: Něco o moderní kritice.“

Tak uvedla hlasatelka Marie Magdalena Tomanová Šaldovo vystoupení v pražské stanici Radiojournal roku 1933.² V přetisku Šaldova zápisníku mívala tato rozhlasová vystoupení poznámku: předneseno v pražském rozhlase radiovém.

Poprvé přednášel Šalda do mikrofonu již dříve, v roce 1928, to však byla příležitost mimořádná, exkluzivní. Radiojournal tehdy pod označením „Zahraniční propagační rozhlas“ publikoval pro cizinu řadu špičkových vystoupení politiků, diplomatů a osobností vědy a kultury v cizojazyčných zněních.³ Jména těchto řečníků se v té době v denním domácím vysílání nevyskytovala. Také proto, že do 30. let vládla mezi intelektuály nedůvěra k radiu. Domácím posluchačům se Šalda objevil až ve zmíněném roce 1933, a to výrazným nástupem hned se čtyřmi tématy. Hovořil o nové lyrice, o moderní kritice, o Máchovi a o Národním divadle.⁴

¹ Touto problematikou a příbuznými otázkami jsem se zabýval ve statích: Skandál Radiojournalu s cenzurou, Svět rozhlasu 8/2002; dtto: Tvar 19/202; Škandál Radiojournalu a F. X. Šalda, Souvislosti 3–4/2002.

² Zvukový záznam z přednášky. Archiv Českého rozhlasu.

³ Přednášeli tu např. členové vlády (Beneš, Spina, Hodža, Peroutka), osobnosti kulturní a vědecké (Šalda, Fischer, Brdlík, Mucha, Jiráek), diplomati, poslanci, redaktori. (PATZAKOVÁ 1935: 192)

⁴ Vysílány byly: Něco o nové lyrice 17. března 1933,
Něco o moderní kritice 23. března 1933,
Karel Hynek Mácha a náš dnešek 1. května 1933,
Padesát let Národního divadla 18. listopadu 1933.

Texty všech přednášek (pro vysílání někdy zkrácených) vyšly v Zápisníku V. a VI. 1933 a v přetisku ve výboru Z období Zápisníku I. a II.

Tento nástup byl spojován s výraznějším obratem Šaldovým k veřejnosti.⁵ Skutečnost je jednodušší. V únoru r. 1931 do Radiojournalu nastoupil jako vedoucí přednáškových pořadů dr. Otakar Matoušek s cílem systemizovat a zkvalitnit rozhlasové přednášky. Sám byl docentem geologie a začal získávat ke spolupráci kolegy – univerzitní osobnosti. „Matouškem dostává se rozhlas do přímého styku s vědeckým světem universitních přednáškových sálů a seminářů a odtud k přímým, autoritativním zdrojům odborného poučení.“ (PATZAKOVÁ 1935:446) Po dvou letech došlo i na Šaldu a jeho literární témata.

Naopak kriticky se k vysílání příležitostně vyjádřil Šalda dvakrát. Poznámka k vystoupení Seifertova o jeho básnickém vývoji vlastním i vývoji jeho generace glosovala jen Seifertova stanoviska, nikoli práci rozhlasu. (ŠALDA 1931:441) K ostré kritice rozhlasu dala Šaldovi příležitost jedna z diskusí v Matouškově cyklu Svět v přerodu.⁶ Tyto diskuse probíhaly mezi dvěma pozvanými osobnostmi, jejichž průběh řídila či usměrňovala osoba třetí. Tak např. o filmu diskutovali podnikatel Reiter, spisovatel Vančura a redaktor Smrž. Tahle diskuse s Vančurovou definicí filmového kýče by se nepochybně Šaldovi líbila. V té diskusi, kterou Šalda (píše: náhodou) vyslechl, hovořili senátor F. V. Krejčí, spisovatelka M. Pujmanová a prof. J. B. Kozák. Oba pánové nasadili akademický tón a Pujmanová – v daleko menším rozsahu replik proti oběma pánům – s nevelkým úspěchem přiváděla diskusi ke konkrétům. Tuto ne právě nejpovedenější diskusi Šalda odsoudil: nebylo mu z ní ani horko, ani zima. (ŠALDA 1934:49) Účastníky nejmenoval, ale ani „madam – spisovatelka“ neměla u něho zastání. Přestože např. na otázku páně Kozákovu: „Zdá se vám, milostivá paní, že skutečně dnešní člověk ve svém průměru je o tolik horší, než byl dříve?“ odpověděla věcně a jasně: „To se mi nezdá. Já myslím, že je mu hůře, ale že není horší.“ (MATOUŠEK 1935a) Šalda v kritice vycházel z absolutních měřítek. Nebral ohled (a také brát nemusel!) na okolnosti tohoto vysílání, které chtělo upozornit na některé aktuální otázky, a to záměrně v živé debatě bez předběžné cenzury textu. Ostatně, z třiceti plánovaných témat se jich mohlo uskutečnit jen osmnáct: „Musely odpadnout právě nejtěživější otázky dneška.“ (MATOUŠEK 1935b)

Na tuto bariéru, která v rozhlase omezovala témata a myšlenky, narazil i sám Šalda. Po čtvrté přednášce třiatřicátého roku – k výročí Národního divadla – se pro vysílání odmlčel a veřejně to ohlásil: „Pánové, neobtěžujte se již ke mně s žádostmi o přednášky; našli byste mé dveře zavřené.“ (ŠALDA 1933e) Popudila ho rozhlasová cenzura a snad ještě více podfuk, s jakým na něho Radiojournal vyrukoval. V den vysílání požádali Šaldu, aby místo živého přednesu ve večerním vysílání přišel svou přednášku předtočit odpoledne do záznamu. (Radiojournal od r. 1932 uplatnil natáčení na fólie.) Záznam byl podroben cenzuře a pro večerní vysílání byly některé pasáže vypuštěny. Tenor Šaldova vystoupení k jubileu Národního divadla (právě postátněného!) naznačuje věta ze záznamu: „Se svými přísnými ideály, které se namnoze již vyžily, nedovede jaksi dnes nalézt Národní divadlo své místo v dnešní

⁵ Tak vysvětlil rozhlasové aktivity F. X. Šaldy např. Alexander Matuška v pořadu F. X. Šalda z cyklu Rozhlasové dokumenty, vysílaném 25. prosince 1967. Archiv Českého rozhlasu.

⁶ Byla to diskuse na téma Mravní krise dneška v cyklu Svět v přerodu. Text in Přednášky československého rozhlasu, sv. 10, Praha 1935. Editorem řady přednášek byl Otakar Matoušek (MATOUŠEK 1935a). Je autorem poznámky na závěr řady textů Světa v přerodu (MATOUŠEK 1935b).

hluboké proměně umělecké i společenské.⁷ Za tuto myšlenku už nebylo přípustno jít dál, a tak zapracoval cenzorský zásah.

Cenzura probíhala tehdy předběžně na pražském policejním ředitelství. Podle dohody byla rozhlasová společnost povinna „dodávat zvlášť sdělení o thematu a osobě přednášejícího tak, aby sdělením byl charakterizován směr přednášky“. Dále pak „policejní ředitelství posoudí, které texty bude vyžadovati k cenzuře“.⁸ Tímto sítím jméno a téma referenta prošlo; kulturní přednášky nevyvolávaly přílišný zájem policie. Ale bylo tu ještě síto další: „Tuto druhou, mnohem delikátnější a podrobnější cenzuru, resp. kontrolu, provádí arciť sama rozhlasová společnost svými orgány.“⁹ Tato cenzura měla Radiojournal uchránit před rozchodem s cítěním i míněním širokého okruhu posluchačů a vyloučit „projevy nedosti uvážené nebo vysloveně tendenční“.¹⁰ Rozhlasová společnost byla přesvědčena, že se tím uvaruje „před mnohou kolisí s materiální či ideální sférou zájmů posluchačstva“.¹¹

Případá nám zvláštní představa, že Šaldův projev mohl být kvalifikován jako tendenční, ale buď jak buď v plném znění prostě neprošel. Nebylo to v Radiojournalu nic neobvyklého. Profesor Weingart v tištěném vydání svých rozhlasových přednášek poznamenává, že doplnil místa ve vysílání vypuštěná „pro nedostatek času nebo proto, že byla škrtnuta rozhlasovou cenzurou“. (WEINGART 1934) Otokar Fischer odmítl seškrtnutý text své přednášky vůbec před mikrofonem přečíst. (-ark 1934) Šalda svůj případ komentuje slovy, že „všem těm slavnostním projevům je podložena určitá direktiva. Jen nic kritického! Nemůžeme dnes potřebovat nic jiného než jahodový krém!“ (ŠALDA 1933d)

Vzdor Šaldově ostré reakci se jeho hlas ještě jednou na rozhlasových vlnách ozval. Bylo to v jubilejním roce Máchově při slavnostní vzpomínce na vydání jeho Máje 22. května 1936 v Národním divadle.¹² Rozhlas tu ovšem nebyl iniciátorem vystoupení na mikrofon, ale pouze pasivním příjemcem přednášky proslavené pod názvem Mácha snivec i buič. (ŠALDA 1936) Historický prostor rozezněl Šalda svým vysoko položeným hlasem a svou bohatě diferencovanou intonací. (Však jeho hlasový projev prý chválil Eduard Vojan!) Tak zazněla i osobitě modulovaná citace z Máchovy Krkonošské pouti:

Zvukový záznam: „A pak, až poslední dech můj se mísiti bude s červánky na večerním nebi a poslední myšlenka má lehkou mlhou rozloží se nad vlastní mou, pak spláchne dešť a setře vítr stopy kroků mých, jak bych nikdy nebyl šel po horách těchto...“¹³

⁷ Ze zvukového záznamu přednášky o Národním divadle 18. listopadu 1933. Archiv Českého rozhlasu.

⁸ Protokol policejního ředitelství ze dne 17. listopadu 1932 z porady s vedením Radiojournalu o úpravě dohledu nad rozhlasovými pořady. Archiv Českého rozhlasu.

⁹ Český koncept odpovědi řediteli Radiojournalu dr. Ladislava Šourka na anketní otázky generálního ředitele švýcarských telegrafů v Bernu. Archiv Českého rozhlasu.

¹⁰ Český koncept odpovědi řediteli Radiojournalu dr. Ladislava Šourka na anketní otázky generálního ředitele švýcarských telegrafů v Bernu. Archiv Českého rozhlasu.

¹¹ Český koncept odpovědi řediteli Radiojournalu dr. Ladislava Šourka na anketní otázky generálního ředitele švýcarských telegrafů v Bernu. Archiv Českého rozhlasu.

¹² Týdeník Radiojournal 20/1936 oznamuje program slovy: „19:30 Přenos z Národního divadla v Praze. Večer na paměť Karla Hynka Máchy. Slavnostní řeč dra. F. X. Šaldy, prof. Karlovy university.“

¹³ Ze záznamu projevu v ND. Archiv Českého rozhlasu. Členění a výšková i silová modulace souvětí vypadala asi takto:

(Tenhle Máchův obraz byl Šaldovi velmi blízký: parafrázoval jej dvakrát ve svých soukromých textech.)¹⁴

Snad se tímto projevem otevírala perspektiva další spolupráce s Radiojournalem. Na zlomu let 1936/37 zprostředkovala v té věci redaktorka Joža Götzová dohodu mezi Šaldou a rozhlasovou společností.¹⁵ Jednání pro Šaldův zdravotní stav nedospělo k pointě, zemřel 4. dubna 1937. Týž den se rozhlas rozloučil se zesnulým pohotovým nekrologem:¹⁶ „Největší český kritik všech věků, velký kulturní filosof a originelní básník lyrický, epický i dramatický, F. X. Šalda, zemřel, nedočkav se letošních prosincových 70. narozenin. Odchází v něm člověk, jenž vedle T. G. Masaryka byl největší českou duchovní silou této doby, duch vladařský a universální, stojící nad generacemi a věky a dávající tisícové podněty české kulturní tvorbě všech pokolení.“

Literatura:

-ark (Artuš Černík?):

1934 Čin 6, č. 49, s. 1174

MATOUŠEK, Otakar:

1935a Přednášky československého rozhlasu (ed.), sv. 10: Svět v přerodu (Praha: Československý rozhlas)

1935b Závěrečná poznámka za texty besed Světa v přerodu, tamtéž.

PATZAKOVÁ, A. J.:

1935 Prvních deset let československého rozhlasu (Praha: Radiojournal)

ŠALDA, F. X.:

1931 „Jaroslav Seifert u mikrofonu“, Šaldův zápisník III, č. 13–14, s. 441–2

1933a „Něco o moderní kritice“, Šaldův zápisník V, č. 8, s. 251–57

1933b „Něco o nové lyrice“, Šaldův zápisník V, č. 9–10, s. 288–96

1933c „Karel Hynek Mácha a dnešek“, Šaldův zápisník V, č. 9–10, s. 297–307

1933d (Padesát let Národního divadla) v širší verzi pro tisk jako „Národní divadlo a česká kultura“, Šaldův zápisník VI, č. 3–4, s. 72–83

1933e „Umělá porucha v pražském rozhlase“, Šaldův zápisník VI, č. 3–4, s. 121–22

1934 „Pochybný přednáškový cyklus v pražském radiu“, Šaldův zápisník VII, č. 1, s. 49–50

1936 Mácha snivec i buřič. (Prosloveno na máchovském večeru v Národním divadle v Praze 22. května 1936.) (Praha: Melantrich)

pak ví kro tr stopy ků mých/
 /a setře
 spláchně
 dešť
 nik
 jako bych dy nebyl šel/
 po horách
 těchto.

¹⁴ Z dopisu F. X. Šaldy Zdence Braunerové 20. 9. 1903: „Bože, jak Ti děkuju, že přejdu a vítr času zamete za mnou moje stopy!“

Ze Šaldovy závěti: „Mé jméno bylo psáno do vody, do času, do větru... a ty je odnesly nebo odnesou. Dosti o tom! Naloží s ním jistě zákonně a spravedlivě.“

¹⁵ Ředitel Radiojournalu reaguje na to v dopise Šaldovi 21. ledna 1937: „...není třeba, abych Vás ujišťoval, jak bychom byli rádi, abyste podle možnosti u nás přednášel.“

¹⁶ Text nekrologu s označením „F. X. Šalda. (Pro rozhlas)“ má nad titulem rukou připsáno: Autor neznámý. Další přípisek naznačuje, že jím mohl být František Götz.

WEINGART, Miloš:
1934 Český jazyk v přítomnosti (Praha: Čs. grafická unie)

SOUHRN

F. X. Šalda ve vztahu k rozhlasovému vysílání vystupoval v trojí roli: jako přednášející, jako kritik vysílání i jako objekt rozhlasové cenzury. Svoje vystupování zahájil v roce 1933 hned čtyřmi přednáškami: o nové lyrice, o moderní kritice, o K. H. Máchovi a o Národním divadle. Bylo to v době, kdy společnost Radiojournal získávala k přednáškám univerzitní odborníky. Kritické příspěvky k vysílání Radiojournalu publikoval Šalda dva: jeden (Seifert) se týkal pouze obsahu výkladu, druhý k jedné besedě z cyklu Svět v přerodu se vyrovnal velmi přísným kritickým pohledem s mluvčími i principem besedy. Svoje přednášení Šalda přerušil, uražen okolnostmi i přístupem rozhlasové cenzury. Ve vysílání promluvil už jen jednou v přímém přenosu slavnostní vzpomínky v jubilejním roce K. H. Máchy v Národním divadle roku 1936.

Žel bohu ještě jedno naprosto nečekané, smutné oznámení nás zastihlo:

dne 22. února 2012 zemřela

publicistka a dokumentaristka, vzácná kolegyně
a členka Sdružení pro rozhlasovou tvorbu

**paní Marta RŮŽIČKOVÁ,
redaktorka Českého rozhlasu Hradec Králové.**

Marta Růžičková za svou tvorbu získala řadu rozhlasových ocenění na Prix Bohemia Radio i na soutěžní přehlídce REPORT. Její vystoupení na našich akcích byla vždy poučená, vlídná, uměla ocenit kvalitní „řemeslo“ i nápady.

Z obyčejných příběhů dokázala vykouzlit neobyčejné zážitky pro posluchače, plné laskavosti a lidskosti.

Martinu rozhlasovému dílu se budeme věnovat v připravované publikaci o rozhlasových dokumentaristech, která vyjde k 90nám rozhlasového vysílání v Československu v roce 2013.

OHLÉDNUTÍ ZA AKCEMI SDRUŽENÍ PRO ROZHLASOVOU TVORBU VE 2. POLOLETÍ ROKU 2011

DISKUSNÍ SEMINÁŘ NA PRIX BOHEMIA RADIO 2011

Vyrůstá nám nová generace rozhlasáků?
O výuce i výchově k rozhlasové tvorbě na českých,
moravských i mezinárodních vysokých školách i v praxi

13. října 2011 od 9:30 hodin

Kongresový sál hotelu Bellevue v Poděbradech

- 9:30** **Úvodní slovo prof. Antonína Přídala**
- 9:45** **Doc. PhDr. Alena Blažejovská – Nemuset, ale moci**
(pedagožka ateliéru Rozhlasové a televizní dramaturgie a scenáristiky na Divadelní fakultě JAMU v Brně, redaktorka Literárně-dramatické redakce Českého rozhlasu Brno)
Zkušenosti z výuky rozhlasových žánrů, úvahy o potřebě studenty motivovat a poskytnout jim svobodu k akademickému experimentování, ale i povinnosti vytvářet jim prostor ve veřejném vysílání. Z pohledu pedagožky i rozhlasové redaktorky.
- 10:10** **M.A. David W. Vaughan – Nároky BBC na rozhlasového tvůrce i posluchače**
(spolupracovník Českého rozhlasu a BBC, pedagog Univerzity Karlovy Praha a Anglo-americké univerzity Praha)
- 11:00** **Prof. MgA. Jan Vedral – Tvůrci versus baviči: Nerozhodně**
(pedagog DAMU Praha a Fakulty dramatických umění Akademie umění v Banské Bystrici)
Rozvíjet kritické myšlení, či drilovat stereotypy? – pedagogický problém a vliv vysílání Českého rozhlasu na jeho řešení.
- 11:25** **Doc. Tomáš Zikmund a Mgr. Vladimír Příkazský – Praktická dílna rozhlasového řemesla**
(Tvůrčí skupina elévů Českého rozhlasu)

D i s k u s e

OHLÉDNUTÍ ZA SEMINÁŘEM SRT NA PRIX BOHEMIA RADIO

Mgr. Alena Zemančíková

Prix Bohemia Radio by měla být svátkem rozhlasu, na němž se médium veřejné služby předvede ve své nejreprezentativnější podobě. Je-li tato věta pravdivá, pak je rozhlas reprezentován na veřejnosti především pohaslými hvězdami popkultury a hlubokým nedostatkem sebereflexe. Kromě slavnostních – úvodního a závěrečného – večerů je to patrné také ze setkání porot s autory jednotlivých kategorií, na nichž se autoři od porotců nic nedozvědí, protože pořadí vítězů je až do poslední chvíle tajné a jednotliví porotci, většinou nepříliš připravení na dialog, jako by neuměli o pořadech říci nic jiného, než který vyhrál. Truchlivým dokladem tohoto stavu byl předchozí ročník PBR, kdy seminář SRT byl věnován dokumentu a pečlivě připraven lidmi z rozhlasu i hostem z oblasti filmového dokumentu, rozhovor s porotci dokumentaristické kategorie byl však tak bezobsažný, jak jsem napsala. Zřetelně se tím potvrdila potřeba Dokumentaristického centra, které by o rozhlasový žánr dokumentu a feature pečovalo stejně, jako Producentenské centrum pečuje o dramatický žánr. K této kategorii se na PBR už třetím rokem konal seminář s porotou kategorie Rozhlasová hra, v němž jednotliví její členové rozebrali hry, které bezprostředně předtím ještě spolu s účastníky semináře vyslechli, a o konečném pořadí rozhodli až po skončení tohoto semináře. Ukazuje se (a mnohým z nás je to už dávno známo), že setkání kolegů ze všech stanic a regionů Českého rozhlasu je vzácnou příležitostí, již se vyplatí naplnit konkrétním obsahem, a že je nezbytně nutné pořady také na PBR poslouchat. Nutno říci, že v případě rozhlasových her se to týmu režiséra Aleše Vrzáka podařilo prosadit ku prospěchu jak rozhlasových her, tak i samotné Prix Bohemia Radio.

SRT se snaží na PBR vnášet teoretičtější otázky a problémy, seminář se neopírá o poslechy a jejich rozbor (s výjimkou předchozího dokumentu, kde z výše popsanych důvodů to bylo potřeba). Otázku vzdělávání budoucích rozhlasových tvůrců označil za prioritu ve svém projektu generální ředitel Českého rozhlasu Peter Duhan, považovali jsme tedy téma za vrcholně důležité. Není příliš známo, kde všude a jakými způsoby se vzdělávají rozhlasoví specialisté, jak se liší přístupy jednotlivých uměleckých škol, žurnalistické fakulty a samotného rozhlasu. Jeden z průkopníků výchovy rozhlasových tvůrců na uměleckých vysokých školách, prof. Antonín Přidal, napsal a přednesl pro seminář PBR úvodní referát, v němž vystihl svou zkušenost tvůrce i pedagoga. Jeho řeč jsme vysílali ze záznamu, i tak byla ale důstojným úvodem do problematiky. Z referátu brněnské doc. PhDr. Aleny Blažejovské vyplynulo, že v dobrých regionálních studiích nacházejí mladí tvůrci více příležitostí než v centru (v Praze), spolupráce s nimi je bohatá a její výsledky se projevují v celoplošném vysílání Českého rozhlasu. Vzdělávání pražských studentů DAMU je praxi vzdálenější, míří také víc k rozhlasové dramaturgii a literárnímu a dramatickému autorství než k dokumentu a publicistice. V příspěvku prof. Jana Vedrala zaznělo, že celkový zvuk Českého rozhlasu neodpovídá „zvuku“ současné doby ani volbou témat, ani jejich realizací, ba ani hudební složkou vysílání, a je proto těžké dobré tvůrce pro rozhlas zaujmout a získat je pro spolupráci, která by talentovaným způsobem uměla reagovat na současnost.

Bývalý šéfredaktor vysílání do zahraničí Českého rozhlasu a redaktor BBC David Vaughan promluvil o některých postupech BBC, v níž se propojují konzervativní a inovativní přístupy, a apeloval na výchovu k rozhlasovému řemeslu, k němuž patří nejen technické dovednosti, ale i způsob komunikace s posluchačem, umění být v kontaktu, v permanentním dialogu. Zmínil také, že poctivý dialog s posluchačem se nedá nahradit takzvaně interaktivní hrou s telefonem a soutěžení. Vladimír Příkazský pak přehled doplnil o informace o práci Střediska elévů Českého rozhlasu, kde se adepti rozhlasové práce nejen učí zmíněné řemeslo včetně technických dovedností, ale také se seznámí se strukturou Českého rozhlasu, s charakterem stanic, a nacházejí pro sebe jednotlivé možnosti uplatnění. Protože seminář SRT byl zaměřen především na rozhlasovou uměleckou tvorbu, nezazněl na něm příspěvek, který by se týkal výchovy zpravodajů a publicistů zpravodajských stanic.

Seminář se už poněkoliakrát odehrál bez přítomnosti zástupců rozhlasového managementu (s výjimkou šéfredaktora stanice Vltava a v té době ještě zastupujícího programového ředitele rozhlasu Lukáše Hurníka, Ph.D.), což je škoda pro obě strany: vedení rozhlasu neví, kteří lidé se o úroveň, teorii i koneckonců historii rozhlasu jako tvůrčího média zajímají, ačkoliv právě mezi nimi by mohlo hledat oporu pro své rozvojové vize. SRT jako občanské sdružení se snaží seminářem na PBR po teoretické stránce, ale i po stránce osobních kontaktů a povědomí o tom, na čem kdo v rozhlase pracuje, o čem přemýšlí a co eventuálně zná odjinud, napomáhat přátelskému, spolupracujícímu a fundovanému prostředí pro kvalitní rozhlasovou tvorbu.

Plná znění referátů na semináři SRT najdete ve 26. čísle Světa rozhlasu.

REPORT 2011

XX. jubilejní ročník rozhlasové soutěžní přehlídky

Časový program:

Jarní část

12. května 2011, ČRo Praha

I. kategorie

10:00	Zahájení	
10:05 – 10:25	Porodní bába Milada Košová ze Stonavy (Ostrava)	(7:04)
10:25 – 10:45	Plastová okna vs. plíseň v bytě (Plzeň)	(7:05)
10:45 – 11:00	Boeing 737 v Hradci Králové (Hr. Králové)	(2:36)
11:00 – 11:15	Informace ze Severu Čech I (ČRo Sever)	(2:31)
11:15 – 11:40	Křížem krážem Cottonopolis (ČRo 3)	(9:41)
11:40 – 11:55	Francouzské překvapení od 100leté Anny (Č. B.)	(3:20)
11:55 – 12:10	I pod zemí jezdí rikša (Ostrava)	(3:24)
12:10 – 12:30	Pražská litačka (ČRo 1)	(6:25)
13:30 – 13:55	Prostitutky z donucení (ČRo Vysočina)	(9:29)
13:55 – 14:15	Záchranka (Hr. Králové)	(4:37)
14:15 – 14:40	Menu pro bezdomovce (Brno)	(9:39)
14:40 – 15:00	Katedrála na vlastní ruce (Olomouc)	(5:05)
15:00 – 15:15	Očkování dětí proti kůrovci (ČRo 1)	(3:08)
15:15 – 15:30	Informace ze Severu Čech II (ČRo Sever)	(2:45)
15:30 – 15:45	Potlačení vzpoury vězňů (ČRo Vysočina)	(3:21)

Podzimní část

1.–3. listopadu 2011 v Garni hotelu Petra, Žďár

II. kategorie – úterý 1. listopadu:

9:30 – 10:15	Ženský svět – Daniela Perleová	ČRo Olomouc	24:32
		I. Pustějovská a R. Kvasničková	
10:15 – 11:00	Mecenáška Plzně Hana Gerzanicová	ČRo Plzeň, D. Mačas	27:04
11:15 – 12:00	Varhanice (Dobrá vůle)	ČRo 6, M. Štěrbová	24:18

12:00 – 12:40	Hannah	ČRo Region (Stč. kraj), J. Zítka	21:40
14:15 – 15:05	Troufalka Hana Šmidmajerová...	ČRo ČBu, J. Cibulová Vokatá	31:36
15:05– 15:45	Odyssey – Cesta do nitra země pod Ostravou	ČRo Ostrava, A. Kubica	25:51
16:05 – 16:55	Slovo o hudbě, Studio M – Polička	ČRo 3, T. Černý	27:17
16:55 – 17:45	Otylé ach...	ČRo Plzeň, M. Buriánek	29:17
18:00 – 18:45	Dětem z Vilšan (Dobrá vůle)	ČRo 6, M. Smolařová	24:16
Pořady mimo soutěž:			
20:00 – 21:00	Čas rozhodování	B. Janečková	47:45
21:00 – 21:40	Růžový srp	O. Moravec a K. Bulantová	20:17
III. kategorie – středa 2. listopadu:			
9:30 – 10:45	Soňa Červená: Vše dobré i zlé se vám vrátí	ČRo 3, J. Herget	57:45
10:45 – 11:50	Koncept Kontinua	ČRo 2, A. Hanáčková	48:29
11:50 – 12:30	Utrpení na Lhotse	ČRo Region (Vysočina), P. Hladík	20:00
14:00 – 15:10	Podej ruku	ČRo ČBu, I. Studený	47:23
15:10– 16:15	Třeba jednou	Elékové, B. Janečková	44:20
16:30 – 17:25	A zaplavila voda Staré Hamry	ČRo Ostrava, D. Misařová	40:02

17:25 – 18:00	Radván	ČRo Region (Vysočina), M. Malý	18:14
19:30 – 20:30	Neměnila bych	ČRo 2, D. Moravec	45:44
20:30 – 21:45	Vyhazení paměti	pro ČRo 3, V. Faltýnek	58:03
III. kategorie – čtvrtek 3. listopadu:			
8:00 – 9:20	Bad boy aneb Nepolepšitelný útěkář „Ota Kar“	ČRo 3, M. Doležal	58:11
9:20 – 10:20	Sdílej!	ČRo Brno, R. Nejedlý	43:53
10:35 – 11:40	Čekám, až mi zazvoní telefon...	pro ČRo 2, M. Vodičková	40:42
11:40 – 12:25	The Tap Tap	ČRo Hr. Kr., M. Růžičková	25:39
12:25 – 13:45	Hrdinové	ČRo Brno, A. Blažejovská	58:00

K ŽURNALISTICKÉ KATEGORII REPORTU

MgA. Jiří Hraše

První kategorie REPORTU v roce 2011, odeznělá na jaře, nám na první pohled nabízí poznatek: už umíme příspěvky uvést pod lákavými jmény, ba daří se nám dokonce zformulovat i chytrou anonci, zbývá tedy už jenom zvládnout zajímavost vlastního snímku. Říkám to bez ironie, jako prostý fakt.

Kubicova **Porodní bába Milada Košová ze Stonavy**, ačkoliv se dostala do čela soutěžního peletonu, má sice velmi mluvnou vypovídající bábu, ale ta se nevyhne určité nepřehlednosti sdělení (1). Pařízkův **Boeing 737 v Hradci Králové** přináší málo zřetelné reportážní akce, a tak příspěvku vládnou hodnotící stanoviska (3). Mnohý křik a rámus v pořadu Michala Malého **Potlačení vzpoury vězňů** by bez komentáře zůstal nesrozumitelný (15). Havlenův snímek **Plastová okna versus plíseň v bytě** vládne mnoha slovy, ale vysvětlení příčin se nám nedostalo (2). **Pražská lítačka**, reportáž Jana Hergeta s tematikou pražské MHD, zachycující průběh kuriózní soutěže, přináší udýchaný průběh závodění spíše jako informaci o konání akce, ale tematika zaujala tak, že vyhoupla pořad na ocenění (3. místo), navzdory matoucí anonci (8). Také **Prostitutky z donucení**, snímek Lucie Maxové, se v konci anonce nepřiliš vkusně připomíná jako „jedinečná příležitost“ poslechnout si životní příběh

žen, které prodávají svá těla (9). Aktuální téma ve dnech sněhové kalamity připravila pod názvem **Záchranka** Marta Růžičková a v prostředí dispečinku sleduje nasazení záchranky i vrtulníku (10). **Křížem krázem Cottonopolis** (5) Jaroslavy Haladové je přehledný a srozumitelný obraz z britského Manchesteru. Bohužel nemá ani stopu nápadu. **Francouzské překvapení od 100leté Anny**: rozhovor obsahuje jen chudou výpověď, kterou zachraňuje jen zpěv Marseillaisy (6). Příjemně působí dobrá kompozice Vlasty Gajdošíkové **Menu pro bezdomovce** (11). **I pod zemí jezdí rikša**: anonce prohlašuje, že chce alespoň „v rychlosti ukázat“ svoje téma, proč? (Otázka pro Martina Knitla.) Vadou na kráse jsou také dotáčené vstupy, které se tváří, jako by byly v akci (7). Za reportáž se vydává série rozhovorů s bývalým poslancem za KSČM (4) Ivany Bernátové. Stejný hřích má **Očkování dětí proti kůrovci**: s žánrem se mívá a nabízená dětská duše není přítomna (13). Pointu postrádá věcně jasný snímek **Katedrála na vlastní ruce** Radky Kvasničkové (12). Podobně dopadla montáž o podivném nákupu pozemků autorek Gabriely Hauptvogelové a Veroniky Kindlové, která ve své stručnosti a jasnosti sdělí všechno, aniž by chtěla formulovat pointu (14).

Všechny soutěžní snímky, kromě zmíněných vad na kráse, mají svoje dobré stránky, pro které je účastníci soutěžního klání ve svém hodnocení ocenili. Pro ně byla letošní soutěž první kategorie úspěšná.

Poznámka:

Čísla v závorkách označují pořadí, v němž byly jednotlivé pořady uvedeny v katalogu.

REPORT – POZNÁMKY KE KATEGORII PUBLICISTIKY

Mgr. Alena Zemančíková

II. publicistická kategorie soutěžní přehlídky Report 2011 přinesla 8 soutěžních pořadů, 2 pořady jsme poslouchali mimo soutěž.

Mám-li pojmenovat téma většiny soutěžních pořadů, pak je jím práce, a to jak činnost tvůrčí a umělecká, tak těžká práce fyzická, i práce dobrovolníků, kteří nastupují tam, kde se nedostává prostředků k zaplacení profesionálních sil.

Dva pořady – Cesta do nitra země pod Ostravou a Troufalka Hana Šmidmajerová u Putimi na Písecku – zavedou posluchače do zcela odlišných pracovních prostředí. Artur Kubica do uhelných dolů, v nichž se dnes už netěží, a mezi někdejší horníky, kteří publicistu provázejí. Výrazný podíl na struktuře pořadu má osobité komentující slovo autora Artura Kubici.

Pořad Jitky Cibulové Vokaté z Českých Budějovic představuje ženu, která provozuje soukromou farmu, a její všední den. Oba pořady byly sympatické svou věcností a nesentimentalitou, v obou se připomíná důstojnost i jistá marnost fyzické práce, o níž se v současnosti čím dál tím méně mluví. Svým způsobem k této dvojici pořadů patřila i Varhanice mladé publicistky Marie Štěrbové, pořad z cyklu Dobrá vůle, který autorka natočila o své babičce, jež se stará o opravu varhan (a sama na ně hraje) v nevýznamném kostele husitské církve v Zábřehu. V pořadu ovšem také zazní dosud téměř publicisticky nerefléktované téma, že varhanice pracovala kdysi v bance a po stranických prověrkách roku 1968 byla vyhozena ze zaměstnání. Tato událost

způsobila, že se zdravotně zhroutila a v péči o varhany našla životní program. Téma normalizačních osudů tu – opět nesentimentálně – zdvihá nejmladší generace.

Pořad mladé autorky Michaely Smolařové Dětem z Vilšan, který pojednává o dobrovolnicích, jež pomáhají v Ústavu sociální péče pro děti a mládež na Ukrajině, upoutal de facto už dokumentaristickým vystižením prostředí i činností dobrovolnic, které zůstávají v anonymitě, neboť jejich práce je rovněž anonymní službou v moři problémů. Autorka je s nimi na Ukrajině osobně přítomna a citlivě zaznamenává zvukem jak české dobrovolnice při práci s dětmi, tak i projevy dětí (mentálně dětmi jsou v ústavu všichni chovanci) – 3. místo.

Dva pořady zaznamenaly proces tvorby uměleckého díla: Slovo o hudbě Tomáše Černého a Otlé ach... Miroslava Buriánka. Tomáš Černý zaznamenal soustředění členů Orchestru Pražské konzervatoře s dirigentem Jiřím Bělohávkem nad Smetanovou Mou vlastí, kterou orchestr letos zahajoval Pražské jaro. Mimořádně působivě zazněly záběry ze zkoušky, kde dirigent orchestru interpretuje dílo a vlastním hlasem naznačuje, jak je hrát v jednotlivých nástrojích. Pořad zachycuje energii i počáteční nejistotu mladých hráčů, charisma dirigenta, vědomí velkého úkolu – 2. místo.

Kniha Otlé ach vynesla plzeňskému básníku Josefu Hrubému cenu Magnesia Litera za rok 2010 – několikrát však byl na tuto cenu už s předchozími sbírkami nominován. Miroslav Buriánek natočil s osmdesátiletým básníkem rozhovor o poezii a umění vůbec bez silných slov a s humorem, vyjádřil v pořadu vztah k městu Plzni, kde básník celý tvůrčí život žije, a vložil do pořadu verše, které interpretují neherci nebo básník sám tak, že se staly přirozenou součástí výpovědi. Pořad o poezii má humor daný režijním i reportérským přístupem autora Miroslava Buriánka – 1. místo.

Shrnutí:

V publicistické kategorii Reportu se objevily pořady dvou autorek, které s rozhlasem teprve začínají, a oba vnesly podněty do diskuse i samy o sobě byly velmi kvalitní. Je možno říci, že se setkáváme už s pohledem a přístupem nové generace. Důležité je rovněž to, že se v rozhlasové publicistice posluchači dostávají do nejruznějších lokalit, že pořady výrazně zachycují ducha místa a v něm žijících lidí. To, a také dobrá úroveň všech složek, se týká i těch pořadů, které nerozebírám, olomouckého Ženského světa Ivany Pustějovské a Radoslavy Kvasničkové i Mecenášky Plzně Dominika Mačase.

RENESSANCE ROZHLASOVÉHO DOKUMENTU ANEB REPORT O REPORTU 2011 PhDr. Bronislava Janečková

Nasazená laťka v prvním pořadu Jana Hergeta byla předznamenáním kvality tohoto ročníku REPORTu, ale to na začátku nikdo nevěděl. Poslechový maraton publicistické a dokumentární kategorie trval tři dny. Brněnský autor Radim Nejedlý přišel s tématem blízkým především mladým lidem v dokumentu „Sdílej“, jak virtuální svět Facebooku prostupuje svět reálný. Vilém Faltýnek přinesl další fakta a nová svědectví o lidické tragédii v emotivním a cenném dokumentu „Vyhazení paměti“.

Martina Vodičková svěřila natáčecí zařízení panu Jindřichovi, který čeká na transplantaci ledvin, a netušila, že tato forma natáčení je pro autora nakonec mnohem pracnější, než kdyby točila sama. Dokument „Čekám, až mi zazvoní telefon“ tak dostal podobu působivého zvukového deníku. Tomáš Černý potvrdil svoji pověst skvělého reportéra a autora v publicistickém pořadu „Slovo o hudbě“ ze zkoušek mladých muzikantů a špičkového dirigenta na úvodní koncert Pražského jara. Michaela Smolařová předvedla emotivní zvukový obraz v Ústavu sociální péče ve Vilšanech na Ukrajině, kam jezdí pomáhat čeští dobrovolníci. Miroslav Buriánek natočil, jak je jeho zvykem, originálně zvukově zpracovaný dialog s básníkem Josefem Hrubým v pořadu „Otlé ach...“. Olomoucké redaktorky Ivana Pustějovská a Radka Kvasničková představily pořad z cyklu Ženský svět, věnovaný čtyřiasedmdesátileté Daniele Perleové, která přežila holocaust. Dramatický příběh s vyprávěním pilota RAF a válečného zajatce Otakara Černého stihl v dokumentu „Bad Boy“ zaznamenat Miloš Doležal. Daniel Moravec v průběhu tří let natočil sběrný dokument ze života handicapované sportovkyně s překvapivým zvratem příběhu.

Někteří z autorů přijeli předvést své první pokusy v komponované publicistice a dokumentu a porovnat, jak to dělají zkušenější kolegové. Ale málokomu se v historii REPORTu podařil tak rychlý a úspěšný dokumentaristický start jako Ivanu Studenému z Českých Budějovic, který hlasy kolegů získal hlavní cenu letošního Reportu. Jeho dokument „Podej ruku“ je brilantní a silnou výpovědí postavenou na dialogu s devatenáctiletým Danem, který žije na ulici. Autor s ním prožívá několik dní a také jednu dramatickou noc mezi bezdomovci. Je to současně emotivně silná zvuková zpráva o skupině těch sociálně nejslabších.

XX. ročník REPORTu bychom mohli charakterizovat jako poctu jeho zakladateli, dokumentaristovi Zdeňkovi Boučkovi. Zdeněk by asi při poslechu pořadů soustředěním přivíral oči za svými brýlemi, ostatně tak jako to dělával vždy, ale určitě by se radoval z té úrody. Byl by rád, že do světa rozhlasového dokumentu úspěšně vstupují mladí autoři. REPORT 2011 byl setkáním dvou generací dokumentaristů, přičemž ta mladší o sobě poprvé podala výraznou zprávu jak ve volbě námětů, tak v jejich zpracování.

... K VÍTĚZNÉMU POŘADU

Mgr. Alena Zemančíková

V soutěži rozhlasových dokumentů získal hlavní cenu a tím i Cenu generálního ředitele Českého rozhlasu českobudějovický redaktor Ivan Studený se svým dokumentem „Podej ruku“. Je to příběh romského sirotka Dana, který si po odchodu z dětského domova vůbec neumí poradit se životem, a autora pořadu, kdysi pedagoga v onom dětském domově, který Danovi podal pomocnou ruku a celý proces jeho socializace v Českém Krumlově zaznamenal. Od Ivana Studeného je to mimořádný čin, jímž vydal svědectví o mnoha věcech, s nimiž se společnost potýká, ale od stolu je nikdy nemůže vyřešit. Pro posluchače je to pořad k pláči nad tím, jak se věci nedaří a kolik je v životech, podobných tomu Danovu, bezradnosti a zoufalství, z něhož se tak těžko hledá cesta.

Dan vyrostl v dětském domově, z něhož byl propuštěn – ale je to správné slovo? Vždyť dětský domov není vězení ani polepšovna – tedy vypuštěn? Vypraven do života? V osmnácti letech. Dostal i nějaké úspory ze svého sirotčího důchodu. Neodešel úplně v dobrém, úplně dobře nezakotvil ani v domově na půl cesty, o peníze přišel (vzali mu je, prohrál je, prošustroval je nějak?) a začal se toulat po Krumlově. Občanku mu zabavila městská policie, trvalé bydliště má kdesi u Karlových Varů, kde ale nikdy nebydlel.

Dokumentarista, kterému Dan říká „strejdo“, tak, jak si zvykl v děcáku, mu pomáhá pedagogicky správně, nedělá věci za něj, jen mu radí, jak na to, a jistí ho, kdyby si nevěděl rady. Jsme svědky jednání na úřadech, která nejsou nepřátelská, na Danovy problémy existují řešení, občanku může získat, může se ucházet o místo. Dan je vyučený, dokonce výbornému řemeslu, je zedník a kominík, a slyšíme, že do telefonu ho firmy neodmítají. Horší je to, když se jde představit – když vidí Roma, nevezmou ho nikde.

Pořad má několik srdcervoucích momentů (není však ani sebeméně sentimentální) – když Dan hladově jí po dlouhé době teplé jídlo, když se s ním dokumentarista baví o tom, proč kulhá (má plíseň na nohou – jak musí být strašná, když z toho kulhá!), a když po opět nezdařeném pokusu zařadit se a žít slušně Dan propadne hysterickému záchvatu a v slzavém výlevu o vlastní nedostatečnosti a bezcennosti neustále používá slova „teta“ a „strejda“ o svých vychovatelích v dětském domově. Zřetelně slyšíme, aniž by nám to někdo musel vysvětlovat, že ten kluk nikoho bližšího nemá, ale také to, že si to u těchto lidí něčím strašně rozlil, a zdá se mu, že jim nemůže na oči.

Autor pořadu z něj nic nepáčí, nedozvíme se, čím si Dan tak pokazil vztahy, on sám ostatně nevyklučuje, že by se to mohlo i spravit. Ale pak ho zase zastihujeme někde v boudě v lese a časem i s odpornou kanálovou žebravou bandou a čím dál méně věříme tomu, že by se to s ním mohlo obrátit k lepšímu. Je to docela inteligentní kluk, mluví, zejména na začátku pořadu, se slušnou slovní zásobou, reflektuje sám sebe i svoji situaci, ale prostě neumí samostatně žít. A asi to umět nebude.

Ceny vítězům byly předány 8. prosince 2011

v zasedací místnosti Českého rozhlasu, za účasti generálního ředitele ČRo Mgr. art. Petera Duhana, zástupce ředitele Nadace Český literární fond Ing. A. Neumanna a Heleny Hájkové, Mgr. Kateřiny Konopáskové, ředitelky Radioservisu, a. s., členů VV SRT a dalších.

Slavnostní setkání provázal průvodním slovem MgA. Michal Bureš, předseda SRT.

**Před udílením cen přečetl GR dopis MgA. Jiřímu Hrašemu.
Obsah dopisu přetiskujeme:**

Generální ředitel Českého rozhlasu

Vážený pane magistře,

dovolte, abych Vám poděkoval za cenný dar, který jste Českému rozhlasu věnoval v podobě své unikátní knihovny a dalších materiálů vážících se k jeho činnosti.

Současně bych Vám rád vyslovil uznání za vše, co pro Český rozhlas po několik desetiletí vykonáváte. Významně jste svou soustavnou badatelskou činností přispěl k redukci počtu tzv. bílých míst na mapě rozhlasové historie i k jejímu komplexnímu zpracování. Jako autor jste se podílel na publikaci „Od mikrofonu k posluchačům“ i „99 významných uměleckých osobností rozhlasu“ a jste jedním z nejpilnějších přispěvatelů rozhlasové revue Svět rozhlasu.

Ocenění si zaslouží i Váš podíl na výchově mladších generací „rozhlasáků“, kterým jste se věnoval jako pedagog na FSVP či DAMU, jako trpělivý rádce a pomocník při tvorbě pořadů i jako neúnavný organizátor seminářů, přehlídek a soutěží v rámci Sdružení pro rozhlasovou tvorbu.

V neposlední řadě jste jako režisér obohatil rozhlasový archiv o nadčasové pořady věnované převážně významným osobnostem a událostem našich dějin.

Rád bych Vám poděkoval za Vaši dlouholetou práci pro Český (dříve Československý) rozhlas a věřím, že i nadále zachováte Českému rozhlasu přízeň také jako posluchač.

Mgr. art. Peter Duhan

DVACET LET REPORTU

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

zpracovali jsme pro vás přehled vítězů všech ročníků soutěžní přehlídky REPORT.

V úvodu ocitujeme část textu dr. Zdeňka Boučka, předsedy sekce publicistiky Svazu rozhlasových tvůrců, ve kterém přináší argumenty pro vyhlášení této soutěže. Můžete porovnat, v čem jsme za dvacet let pokročili...

„Píše se rok 1992 a v Českém rozhlasu se obnovuje systém soutěží a festivalů. Opět je tu soutěž literárního fondu, znovu se navrací Prix Bohemia. Umělecké disciplíny jsou tedy uspokojeny. Publicistika zůstává stranou, právě ten žánrový okruh, který v nynější době by měl sehrát jednu z klíčových rolí. V dřívějších letech patřila federálním útvarům. Tím, že závažnost těchto útvarů poklesla a zatím je nenahradila v plné míře žádná z českých nástupnických institucí, publicistika hledá příslušnost, která jí přísluší. Přitom se jedná o oblast s výrazným zájmem posluchačů.

Naléhavě si uvědomuje tuto skutečnost Svaz rozhlasových tvůrců: založil sekci publicistiky a nyní chce svým přispěním společně iniciovat založení nové tradice ve sféře rozhlasové žurnalistiky. Mohla by se jí stát neformální přehlídka publicistické tvorby, kterou předběžně nazýváme REPORT 1992. Představujeme si ji jako setkání rozhlasových pracovníků z České i Slovenské republiky, založené na poslechu a následné rozpravě o nahrávkách, které se nějakým výrazným, inspirativním, průkopnickým způsobem zasloužily o pokrok v publicistice. Zcela jednoznačný záměr dát vyniknout novým přístupům a postupům, které jsou mnohde dušeny přetrvávající tradicionalistickou praxí, klademe do přímé souvislosti se snahou transformovat stávající rozhlas v moderní, vysoce účinný profesionální nástroj ve službě veřejnosti.

Třídenní setkání se ponese v převážně pracovním duchu a na veškerém rozhodování se budou aktivně podílet všichni účastníci. Na závěr mohou být podle jejich hodnocení vyhlášeni laureáti. Nehodnotí se v žádných kategoriích, nebudou stanovena žádná svazující soutěžní pravidla. Chceme docílit toho, aby přehlídka měla prestižní charakter a samotná účast na ní se rovnala vyznamenání.

Svaz rozhlasových tvůrců poněkud riskantně prosazuje první datování přehlídky již na letošní podzim. Není mnoho času na přípravu. Domníváme se však, že už nestrpí odkladu podpora odvahy a kreativity publicistů, kteří právě v těchto měsících bojují o přízeň posluchačů a spolurozhodují tak o nynější a zejména budoucí prestiži českého a slovenského vysílání...“

Připojen byl první návrh statutu, který obsahoval 6 bodů.

První ročník se konal 29. – 31. 10. 1992 na zámku v Dobříši.

Redaktorka Hana Šráčková z Brna

na okraj soutěže mj. poznamenala: „...publicistika a dokument mají naprosto neohraničenou sféru témat i formálních postupů. To vedlo v debatě mnohokrát ke zjištění, že jednotlivé pořady nelze srovnávat a stavět výš nebo níž některou formu nebo obsahové zaměření. Nejmladší překvapili výběrem látky (např. pražská redakce vzdělávání pásmem o vězeňství z cyklu Vertikály). Nejobsáhlejší rozhovory vyvolaly pořady věnované sociálnímu servisu a službě a pořad z oblasti zdravotnictví... Diskuse o obsahu pořadů a zejména o problémech dané sociální skupiny převážila nad otázkami úzce profesionálními – to jest o způsobu zpracování pořadu, jeho výstavby a zvukové realizace. Ale snad to nepodléhá výtkám. Rozhlasoví publicisté a dokumentaristé jsou samo lidé, zainteresovaní současnými problémy o to více, že o nich chtějí vypovídat...“

Na Report přijeli všichni účastníci i s jiným – samozřejmě zamýšleným cílem: poznat se vzájemně, vyměnit si názory, postesknout si, inspirovat se. Dostalo se toho všem měrou vrchovatou a zajisté to přinese do každé redakce semínko nového záměru, ještě hlubšího a vnímavějšího vztahu rozhlasových tvůrců k posluchačům.

<p style="text-align: center;">DOKUMENT: PŘEHLED VÍTĚZŮ JEDNOTLIVÝCH ROČNÍKŮ REPORTU</p>

REPORT 1992

(I. ročník)

- 1. místo: redaktor Vladimír Příkazský, Audiostudio Českého rozhlasu** za pořad „Soukromý dotazník pro slovenského spisovatele L. Feldeka“
 - 2. místo: redaktorka Marie Dlabalová, Regionální studio ČRo Ostrava** za pořad „Svatba na dole“
 - 3. místo: redaktorka Dagmar Francová, redakce Letokruhy Český rozhlas** za pořad z cyklu „Stříbrná mozaika“
- Vítězové obdrželi prémie Českého literárního fondu.**

REPORT 1993

(II. ročník)

Hlavní cenu získala redaktorka Lenka Jaklová, RS ČRo Hradec Králové, za pořad „Dvě setkání s osudem“ (vzpomínka na herce Z. Ornesta)

Kategorie I. Publicistika

- 1. cena: redaktorka Marie Dlabalová, RS ČRo Ostrava** za pořad z cyklu „A léta běží, vážení...“
- 2. cena: režisér Jan Fuchs, ČRo Praha** za rozhlasový fejeton „Telefonní radovánky“

3. cena: redaktorka Dagmar Francová, ČRo
za veřejnou nahrávku „Stříbrné mozaika“ k 70. výročí rozhlasu
3. cena: ext. redaktor Jiří Hanák, ČRo
za pořad „Černý prapor anarchie“

Kategorie II. Dokument, fičr

1. cena: režisér Miroslav Buriánek, RS ČRo Plzeň
za pořad „Amerikana“
2. cena: redaktor Vladimír Prikazský, Audiostudio ČRo
za rozhlasové pásmo o korespondenci spisovatelů L. Vaculíka a I. Kadlčíka
„Poněkud neklidně“
3. cena: režisérka Eva Svobodová, externí spolupracovnice ČRo
za pořad „Medium rozhlas“
3. cena: Petr Lokaj, RS Ostrava
za pořad „My jsme havíři, práce rytíři“

REPORT 1994

(III. ročník)

Hlavní cenu gen. ředitele získal režisér Miroslav Buriánek, RS ČRo Plzeň,
za pořad „Nesmělý host na konci lavice“

Kategorie I. Publicistické pořady

1. místo: redaktorka Marie Dlabalová, RS ČRo Ostrava
za pořad „Bezdomovci“
2. místo: redaktorka Hana Synková, Český rozhlas 2 – Praha
za pořad „Turádio mezi bariérami“
3. místo: režisér Jan Fuchs, ext. spol. Český rozhlas 2 – Praha
za pořad „Rozhovor s Ájou Vrzáňovou“

Kategorie II. Dokumentární pořady

(1. místo – viz Cena GR)
2. místo: redaktorka Lenka Jaklová, RS ČRo Hradec Králové
za pořad „L. Chaim“
3. místo: režisérka Eva Svobodová, externí spolupracovnice ČRo
za pořad „Člověk není ostrov“

Kategorie III. Feature

1. místo: redaktor Zdeněk Bouček, ČRo 3 – Vltava
za pořad „Opičák Bolek“
2. místo: redaktor Robert Tamchyna pro ČRo 1 – Radiožurnál
za pořad „Vážený pane Suchý...“
3. místo: redaktor Jiří Kamen, ČRo 3 – Vltava
za pořad „Somka“

REPORT 1995

(IV. ročník)

Hlavní cenu generálního ředitele Českého rozhlasu získala redaktorka ČRo Hradec Králové Lenka Jaklová za pořad „Portrét Pavla Fischla“
Cenu za originální tvůrčí přístup získal Miroslav Buriánek, režisér ČRo Plzeň, za pořad „Zimmer Frei“

Vítězové jednotlivých kategorií:

Kategorie I. Komponovaná žurnalistika a publicistika (žurnalistika)

- 1. cena: Lenka Jaklová, Český rozhlas Hradec Králové**
za pořad „Jiné děti“
- 2. cena: Hana Krejčová, ČRo České Budějovice**
za pořad „Nedbají na nás...“
- 3. cena: Martina Vodičková, ČRo České Budějovice**
za pořad „Dopisy Olgy“

Kategorie II. Feature:

- 1. cena: Jitka Škápíková, JAMU Brno**
za pořad „Má Macocho“
- 2. cena: Eva Svobodová, externí spolupracovnice ČRo**
za pořad „Návraty“

Vzhledem k menšímu počtu soutěžících v této kategorii byly 3. ceny přesunuty do silně obsazené kategorie Dokument.

Kategorie III. Dokument

- (1. cena – viz Cena GŘ)
- 2. cena: Jarmila Lakosilová, redaktorka ČRo 3 – Vltava**
za pořad „Z časů a nečasů PEN klubu“
 - 3. cena: Marie Dlabalová, redaktorka ČRo Ostrava**
za pořad „Jak šel čas a písničky“

REPORT 1996

(V. ročník)

Hlavní cenu generálního ředitele Českého rozhlasu získal redaktor ČRo Brno Tomáš Sedláček za dokumentární pořad „Montmartre Petra Krále“, 2. část – Trh Rue Lepic (kategorie C)

Vítězové jednotlivých kategorií:

Kategorie A Feature

- 1. cena: Martina Vodičková, redaktorka ČRo České Budějovice**
za pořad „Stejně to neuděláš“

2. cena: Zdeněk Bouček a Tomáš Gregor za pořad pro ČRo 2 – Praha
„Praha noční, policejní, 2. část – Noc nám pěkně skončila.“

3. cena: Martin Kolář, student JAMU Brno
za pořad „Nezvyklé krásy“

Kategorie B Publicistické pořady

1. cena: Jana Černohorská, redaktorka ČRo 2 – Praha
za snímek „Turadio č. 18/1996“

2. cena: Jitka Bláhová, redaktorka ČRo České Budějovice
za pořad „Psí zápasy“

3. cena: Jarmila Lakosilová, ČRo 3 – Vltava
za snímek „Přemítání doc. ing. Jiřího Hermacha o životě a době“

Kategorie C Dokumentární pořady

(1. cena – viz Cena GŘ)

2. cena: Miroslav Buriánek, režisér ČRo Plzeň
za pořad „Chvilka cesty s Josefem Václavem Sládkem“

3. cena: Marek Janáč, redaktor ČRo 1 – Radiožurnál
za pořad „Den Radiožurnálu“

REPORT 1997

(VI. ročník)

Hlavní cenu generálního ředitele Českého rozhlasu získal režisér ČRo Plzeň
Miroslav Buriánek za pořad „Pravěk pod křížovatkou“

Vítězové jednotlivých kategorií:

Kategorie A Koncipované přímé vysílání (záznam)

1. cena: Antonín Zelenka, redaktor ČRo 1 – Radiožurnál
za pořad „K věci“

2. cena: Jan Fuchs, režisér pro ČRo 2 – Praha
za pořad „Dobré jitro s Tomášem Vorlem“

3. cena: Karel Poláček a Jiří Černohorský, redaktori Regina Praha
za pořad „Co by se mělo zakázat“ (Regina je odpoledne zamyšlená)

Kategorie B Publicistické a dokumentární pořady I

1. cena: redaktorka Hana Krejčová, režisér Aleš Vrzák, ČRo České Budějovice
za pořad „Starosti řádných občanů“

2. cena: Marek Janáč, redaktor ČRo 1 – Radiožurnál
za pořad „Piafka“

3. cena: Roman Stupka, redaktor ČRo Plzeň
za pořad „Krávy a počítače“

Kategorie C Publicistické a dokumentární pořady II

(1. cena – viz Cena GŘ)

- 2. cena: Jaromír Ostrý, režisér ČRo Brno**
za pořad z cyklu „A léta běží, vážení...“
- 3. cena: Otilie Tobolová, redaktorka ČRo Ostrava**
za pořad „Návrat od pekelných bran“

REPORT 1998

(VII. ročník)

Hlavní cenu generálního ředitele ČRo získal redaktor ČRo 1 – Radiožurnál Vladimír Hrubý za pořad „Ring Mikrofóra“

Vítězové jednotlivých kategorií:

Kategorie A Koncipované přímé vysílání (záznam)

(1. cena – viz Cena GŘ)

- 2. cena: Antonín Zelenka, redaktor ČRo 1 – Radiožurnál**
za pořad z cyklu „Politické aféry a skandály kolem nás“
- 3. cena: Dagmar Misařová, redaktorka Reginy Praha**
za pořad „Host do domu“ – přenos z Kopřivnice 12. 8. 1998

Kategorie B Publicistický a dokumentární pořad I

- 1. cena: Marie Dlabalová, redaktorka ČRo Ostrava**
za pořad „Náhly případ aneb Přes WC do Evropy...“
- 2. cena: Artur Kubica, redaktor ČRo Ostrava**
za pořad „Maryša dvacátého století“
- 3. cena: Marek Janáč, redaktor ČRo 1 – Radiožurnál**
za pořad „Natálka“

Kategorie C Publicistický a dokumentární pořad II

- 1. cena: Jitka Škápíková, redaktorka ČRo 3 – Vltava**
za pořad „Na vartě po oběšeném“
- 2. cena: Hana Krejčová, redaktorka ČRo České Budějovice**
za pořad „Tisové údolí“
- 3. cena: Zdeněk Bouček, redaktor ČRo 3 – Vltava, Tomáš Gregor ext. spol.**
za pořad „V nebi hrají kopanou“

REPORT 1999

(VIII. ročník)

Hlavní cenu generálního ředitele ČRo získala Vladimíra Lukařová z Českého rozhlasu 3 – Vltava za záznam mimořádného rozhlasového projektu „Každý člověk má své jméno“

Vítězové jednotlivých kategorií:

Kategorie I. Záznam přímého vysílání

(1. cena – viz Cena GŘ)

- 2. cena: Antonín Zelenka z ČRo 1 – Radiožurnál**
za záznam živého vysílání pořadu „Kosovští uprchlíci“
- 3. cena: Jana Vašatová z ČRo 3 – Vltava**
za záznam hudebního pořadu „Telefonotéka“

Kategorie II. Publicistický pořad

- 1. cena: Andrea Jurášková z ČRo Brno**
za pořad „Černý Petr“
- 2. cena: Marek Janáč z ČRo 1 – Radiožurnál**
za pořad „Když domy padají“
- 3. cena: Jitka Škápíková z ČRo 3 – Vltava**
za snímek „Je mezi námi“

Kategorie III. Publicistický a dokumentární pořad

- 1. cena: Dora Kaprálová z ČRo 3 – Vltava (M. Rataj, J. Škápíková)**
za pořad „Moře moc času básníka Leoše Slaniny“
- 2. cena: Alena Zemančíková z ČRo Plzeň**
za pořad „Slavnosti ve městě“
- 3. cena: Marek Janáč, redaktor ČRo 1 – Radiožurnál**
za pořad „Idítě damóje!“

REPORT 2000

(IX. ročník)

**Hlavní cena generálního ředitele Českého rozhlasu ing. Václava Kasíka:
Radka Lokajová, externí spolupracovnice Českého rozhlasu 3 – Vltava,
za pořad z cyklu Cesta – „Až tam, kde Jánošík ...“ (kategorie B)**

Vítězové jednotlivých kategorií:

Kategorie A

- 1. místo: Robert Tamchyna, Český rozhlas 2 – Praha**
za projekt „Kulturní portréty Dobrého jitra“
- 2. místo: Artur Kubica, externí spolupracovník ČRo Ostrava**
za pořad „Hrad Mírov a jeho obyvatel Marian Monczka“
- 3. místo: Jan Fuchs, externí spolupracovník ČRo 2 – Praha**
za pořad „Kdy to bouchne?“

Kategorie B

- (1. místo – viz Cena GŘ)**
- 2. místo: Hana Krejčová, ČRo České Budějovice**
za pořad „Cesta Anny Fürstové“
- 3. místo: Martina Vodičková, ČRo České Budějovice**
za pořad „Anežka“

Kategorie C

- 1. místo: Dora Kaprálová, externí spolupracovnice ČRo 3 – Vltava**
za pořad z cyklu Cesta „Uvnitř je hra“

- 2. místo: Miroslav Buriánek, ČRo Plzeň**
za pořad „Překlady režiséra Vladimíra Tomeše“
3. místo: Jitka Škápíková, ČRo 3 – Vltava
za pořad „Láska nekončí“

REPORT 2001

(X. ročník)

Hlavní cenu generálního ředitele ČRo získal redaktor Robert Tamchyna, ČRo 2 – Praha, za pořad „Vážený pane Voskovče“ (kategorie C)

Vítězové jednotlivých kategorií:

Kategorie A Žurnalistika plus

- 1. cena: Roman Stupka, Český rozhlas Plzeň**
za pořad „Hlas z nádraží“
2. cena: Hana Ondryášová, Český rozhlas Brno
za pořad „Jak se u nás mluví“
3. cena: Ivan Holas, Český rozhlas Brno
za pořad „Akrobatická letecká show v Brně“

Kategorie B Publicistický nebo dokumentární pořad (do 30 minut)

- 1. cena: Aleš Vrzák, Český rozhlas České Budějovice**
za pořad „Válka“
2. cena: Miroslav Buriánek, Český rozhlas Plzeň
za pořad „Cheban Luděk Šnepp“
3. cena: Libor Soukup, Český rozhlas České Budějovice
za pořad „Posvícení v Končicích“

Kategorie C Dokumentární nebo publicistický pořad (do 60 minut):

- (1. cena – viz Cena GŘ)**
2. cena: Hana Krejčová, Český rozhlas České Budějovice
za pořad „Cesta Jiřího Wolfa“
3. cena: Jitka Škápíková, Český rozhlas 3 – Vltava
za pořad „Stíny a výsluní Christiny Kluge a Jaroslava Mrázka“

REPORT 2002

(XI. ročník)

Hlavní cenu generálního ředitele Českého rozhlasu ing. V. Kasíka získala redaktorka Bronislava Janečková za pořad „Probuzení“, připravený pro ČRo 3 – Vltava (kategorie C)

Vítězové jednotlivých kategorií:

Kategorie A Žurnalistika

1. cena: Martina Vodičková, Český rozhlas České Budějovice
za pořad „Jak se potkali Jarmila Kalbáčová a Václav Havel“

2. cena: Jiří Šobr, pro ČRo 2 – Praha
za snímky „Hypoterapie na koních“ a „Postižený sběratel“

3. cena: Hana Ondryášová, Český rozhlas Brno
za pořad „Pochovávání basy“

Kategorie B Publicistika – do 55 minut

1. cena: Robert Tamchyna, Český rozhlas 2 – Praha
za pořad „Vážený pane Horníčku“

2. cena: Martina Vodičková, Český rozhlas České Budějovice
za pořad „Proč ženy nemají rády Vánoce“

3. cena: Robert Břešťan, Český rozhlas 6
za pořad „Osud Evy Erbenové“

Kategorie C Dokument

(1. cena – viz Cena GŘ)

2. cena: Miloš Doležal, Český rozhlas 2 – Praha
za pořad „Smrt generála Luži“

3. cena: Miroslav Buriánek, Český rozhlas Plzeň
za pořad „Vlkoňové v Jednadvacítce“

REPORT 2003

(XII. ročník)

Hlavní cenu generálního ředitele Českého rozhlasu ing. Václava Kasíka získal Miloš Doležal, redaktor literární redakce ČRo 3 – Vltava, za pořad „Smrt v Kobylím dole“

Vítězové jednotlivých kategorií:

Kategorie A Žurnalistika

1. cena: Jiří Šobr, externí redaktor ČRo
za pořad „Na samotě pod lesem“

2. cena: Jana Kosová, Český rozhlas Plzeň
za snímek „Větroněm poprvé“

3. cena: Martin Sobotka, Český rozhlas Plzeň
za pořad „Ozvěny“

Kategorie B Publicistika

1. cena: Zdeněk Bouček, Český rozhlas 3 – Vltava
za pořad „Schody“

2. cena: Květa Bodollová, Český rozhlas Plzeň
za pořad „Let balonem“

3. cena: Pavla Kuchtová, Český rozhlas České Budějovice
za pořad „Cesta domů Louisy Hermanové“

Kategorie C Dokument

(1. cena – viz Cena GŘ)

2. cena: **Miroslav Buriánek, Český rozhlas Plzeň**
za pořad „Ačkoli báseň...“

3. cena: **Alena Zemančíková, Český rozhlas Plzeň**
za pořad „Monumenty se psí smečkou“

REPORT 2004

(XIII. ročník)

Hlavní cenu generálního ředitele Českého rozhlasu ing. Václava Kasíka získal Ondřej Vaculík z ČRo Plzeň za pořad „Architekti Fellner a Helmer v Karlových Varech“ (kategorie C)

Vítězové jednotlivých kategorií:

Kategorie A Žurnalistika

1. cena: **Martina Toušková, Český rozhlas České Budějovice**
za pořad „Toaletářka“

2. cena: **Dominik Mačas, Český rozhlas Plzeň**
za snímek „Festival Anonymous Performance“

3. cena: **Martina Vodičková, Český rozhlas České Budějovice**
za pořad „Jaro“

Kategorie B Publicistika

1. cena: **Aleš Vrzák, Český rozhlas České Budějovice**
za pořad „Učitelkou v Peru“

2. cena: **Martina Toušková, Český rozhlas České Budějovice**
za pořad „Povídání Marie Jandové“

3. cena: **Marta Růžičková, Český rozhlas Hradec Králové**
za pořad „S mikrofonem za skalpelem“

Kategorie C Dokument

(1. cena – Cena GŘ)

2. cena: **Miloš Doležal, Český rozhlas 3 – Vltava**
za pořad „Dny D aneb Co předcházelo i následovalo“

3. cena: **Miroslav Buriánek, Český rozhlas Plzeň**
za pořad „Prádelní šňůra standard“

REPORT 2005

(XIV. ročník)

Hlavní cenu generálního ředitele ČRo ing. Václava Kasíka získal redaktor ČRo 1 – Radiožurnál Marek Janáč za pořad „Válečný dekameron“ (II. kategorie)

Vítězové jednotlivých kategorií:

Kategorie I. Denní žurnalistika

- 1. místo: Martina Vodičková, redaktorka ČRo České Budějovice**
pořad „A přece se točí...“
- 2. místo: Marek Janáč a Pavel Tumlíř, ČRo 1 – Radiožurnál**
snímek „Divnopis“
- 3. místo: Květa Bodólllová, ČRo Plzeň**
pořad „Vietnamka s chodským dialektem“

Kategorie II. Publicistický pořad

- (1. místo – viz Cena GŘ)**
- 2. místo: Ondřej Vaculík, ČRo Plzeň**
pořad „K pramenům řeky Mže“
- 3. místo: Martina Vodičková, ČRo České Budějovice**
pořad „Atomové vesnice“

Kategorie III. Dokument, feature, pásmo

- 1. místo: Miloš Doležal, pořad pro ČRo 2 – Praha**
„Atentát na Reinharda Heydricha“
- 2. místo: Marta Růžičková, ČRo Hradec Králové**
pořad „Pochod smrti“
- 3. místo: Miroslav Buriánek, ČRo Plzeň**
pořad „Šibenice v Bečově“

REPORT 2006

(XV. ročník)

Hlavní cenu gen. ředitele ČRo ing. Václava Kasíka i Cenu Zdeňka Boučka za originalitu získal redaktor ČRo 1 – Radiožurnál Marek Janáč, autor vítězného snímku I. kategorie, za pořad „Etologie člověka“

Vítězové jednotlivých kategorií:

Kategorie I. Denní žurnalistika

- (1. místo – viz Cena GŘ)**
- 2. místo: Ivan Holas, ČRo Brno**
snímek „The Action Tour 2006“
- 3. místo: Olga Tesařová, Region Jihlava**
pořad „Největší Čech“

Kategorie II. Publicistický pořad

- 1. místo: Miroslav Buriánek, ČRo Plzeň**
pořad „Mašinky lásky“
- 2. místo: Romana Pszczolková Kubicová, ČRo Ostrava**
pořad „Česko – země neznámá – Hřcava – příběh nejvýchodnější vesnice“

3. místo: Hana Soukupová, ČRo České Budějovice
pořad „Svět loutek paní Navrátilové“

Kategorie III. Dokument, feature, pásmo

1. místo: Marek Janáč, redaktor ČRo 1 – Radiožurnál
pořad „Nám to ruší natáčení“

2. místo: Hana Soukupová, ČRo České Budějovice
pořad „Fotoateliér Šechtlů – příběh pěti generací“

3. místo: Miloš Doležal, Votěch Šustek, ČRo 3 – Vltava
pořad „V jámě lvové aneb Nerovný boj s gestapem“

REPORT 2007

(XVI. ročník)

Hlavní cenu generálního ředitele Českého rozhlasu získal redaktor z ČRo 2 – Praha Tomáš Černý, autor vítězného snímku kategorie B, za pořad „Kajuta bez obsluhy“

Cenu Zdeňka Boučka za originalitu získal Miroslav Buriánek z ČRo Plzeň za snímek „Celebrity v ponorce“

Vítězové jednotlivých kategorií:

Kategorie A Denní žurnalistika

1. místo: Daniel Moravec, ČRo České Budějovice
za pořad „Váš příběh – Jana Fesslová“

2. místo: Jiří Blažek, ČRo Plzeň
za pořad „Masopust – Dolní Lukavice“

3. místo: Jan Burda, ČRo 2 – Praha
za pořad „Evropský příběh – Španělsko“

Kategorie B Publicistický pořad

(1. místo – viz Cena GR)

2. místo: Ondřej Vaculík, za pořad pro ČRo 2 – Praha
„Jeden den s Radovanem Holubem“

3. místo: Lucie Macháčková, ČRo Olomouc a JAMU Brno
za pořad „Elina“

Kategorie C Dokument, feature, pásmo

1. místo: Marek Janáč, ČRo 1 – Radiožurnál
za pořad „Svět Miroslava Z.“

2. místo: Tomáš Černý a Taťána Smržová, ČRo 2 – Praha
za pořad „Lidice 65 let poté“

3. místo: Miloš Doležal, ČRo 3 – Vltava
za pořad „Ajznbónský Pánbu a oltář lásky“

REPORT 2008

(XVII. ročník)

Hlavní cenu generálního ředitele ČRo a Cenu Zdeňka Boučka získala redaktorka Českého rozhlasu 3 – Vltava Alena Zemančíková za pořad „Julie a její skok do tmy, z cyklu Otazníky ČRo 2 – Praha

Vítězové jednotlivých kategorií:

Kategorie I. (soutěžilo 17 snímků), oceněno 5 pořadů

- 1. cena: redaktorka Jaroslava Haladová z ČRo 3 – Vltava za pořad pro ČRo 2 „Supermarket na kolečkách“**
- 2. cena: Daniel Moravec, ČRo České Budějovice**
za pořad „Jeden den s Janou Fesslovou, členkou Českého paralympijského týmu“
- 3. cena: Hana Soukupová, redaktorka ČRo České Budějovice**
za pořad „Příběh Jakuba Hrona“
- 4. cena: Bronislava Janečková, ČRo 2 – Praha**
za pořad „Teta Růženka“
- 5. cena: Marta Růžičková, redaktorka ČRo Hradec Králové**
za pořad „Kvarta 1938–1939“

Kategorie II. (soutěžilo 7 snímků, osmý nebyl dán k poslechu)

(1. cena – viz Cena GŘ)

- 2. cena: redaktorka Alena Blažejovská, režisér Radim Nejedlý, zvukový mistr Lukáš Dolejší z ČRo Brno pro ČRo 2 – Praha**
za pořad „Drnka“
- 3. cena: autor Tomáš Koňářík, režisér Michal Bureš ČRo Olomouc a DiFa JAMU**
za pořad „Rok s Borisem Jirků“

REPORT 2009

(XVIII. ročník)

Hlavní cenu generálního ředitele ČRo získala Marta Růžičková, redaktorka ČRo Hradec Králové, za pořad „Cirkus po ránu“
Cenu Zdeňka Boučka za originalitu získala redaktorka Hana Soukupová z ČRo České Budějovice (současně i za 1.–2. místo ve II. kategorii)
za pořad „Cesta z mlčení“, vytvořený pro cyklus Dobrá vůle (ČRo 6)

Kategorie I. Zpravodajské pořady (soutěžilo 14 snímků)

(1. místo – viz Cena GŘ)

- 2. místo: redaktor Jan Křelina, ČRo 2 – Praha**
za pořad „Pálení vánočních stromků v Ostende“
- 3. místo: redaktor Daniel Burda, ČRo Region Vysočina**
za pořad „Poslední protest“

Kategorie II. Publicistický pořad (soutěžilo 15 snímků)

(1.–2. místo – viz Cena Zdeňka Boučka)

- 1.–2. místo: redaktorka Bronislava Janečková, ČRo 2 – Praha**
3. místo: redaktor Daniel Burda, ČRo Region Vysočina
za pořad „18 centimetrů“

Kategorie III. Dokumentární pořady (soutěžilo 8 snímků)

- 1. místo: redaktor Ondřej Vaculík, ČRo Plzeň**
za pořad „Romové versus neonacisté“
2. místo: redaktor Jiří Slavičinský, ČRo Ostrava
za pořad „Na kraji světa“
3. místo: redaktor Daniel Moravec, ČRo České Budějovice
za pořad „František“

REPORT 2010

(XIX. ročník)

Hlavní cenu generálního ředitele ČRo získala Dagmar Misařová, redaktorka ČRo Ostrava, za pořad „Lidé z kolonií“
Cenu Zdeňka Boučka za originalitu získal redaktor Ivan Studený z ČRo České Budějovice za pořad „Houbařská reportáž“

Vítězové jednotlivých kategorií:

Kategorie I. Zpravodajské pořady

- 1. místo: Sabina Vrbková, ext. spol. ČRo Brno**
za pořad „Pěkný pozdrav z tábora“
2. místo: Artur Kubica, redaktor ČRo Ostrava
za pořad „Na smetišti“
3. místo: Martin Pařízek, redaktor ČRo Hradec Králové
za pořad „Zátaž“

Kategorie II. Publicistické pořady

- (1. místo – viz Cena GŘ, 2. místo – viz Cena Zdeňka Boučka)
3. místo: Artur Kubica, redaktor ČRo Ostrava
za pořad „Pohřeb sardinek“

Kategorie III. Rozhlasový dokument

- 1. místo: Miloš Doležal, redaktor ČRo 3 – Vltava**
za pořad „Nebe plné dýmu“
2. místo: Alena Blažejovská, redaktorka ČRo Brno
za pořad „Všechno mám! aneb Krabice od banánů“
3. místo: David Vaughan, ext. spol. ČRo 3 – Vltava
za pořad „Já nejsem ztracen, vždycky nalezen“

REPORT 2011

(XX. ročník)

Hlavní cenu generálního ředitele ČRo Mgr. art. Petera Duhana a Cenu Zdeňka Boučka získal Ivan Studený, redaktor Českého rozhlasu České Budějovice, za dokument „Podej ruku“

Vítězové jednotlivých kategorií:

Kategorie I. Publicistika

1. místo: redaktor Martin Knitl, ČRo Ostrava

za pořad „I pod zemí jezdí rikša“

2. místo: redaktorka Radoslava Kvasničková, ČRo Olomouc

za pořad „Katedrála na vlastní ruce“

3. místo: redaktor Jan Herget, ČRo 1 – Radiožurnál

za pořad „Pražská litačka“

Kategorie II. Publicistika

1. místo: režisér Miroslav Buriánek, ČRo Plzeň

za pořad „Otylé ach...“

2. místo: redaktor Tomáš Černý, ČRo 3 – Vltava

za snímek „Studio M – Orchestr Pražské konzervatoře studuje s Jiřím Bělohlávkem Mou vlast“

3. místo: redaktorka Michaela Smolařová, Český rozhlas 6

za pořad „Dětem z Vilšan“

Kategorie III. Rozhlasový dokument

(1. místo – viz Cena GŘ)

2. místo: redaktor Daniel Moravec, ČRo 2 – Praha

za pořad „Neměnila bych“

3. místo: režisér Radim Nejedlý, ČRo Brno

za pořad „Sdílej!“

JUBILEA ČLENŮ SRT V ROCE 2012

Mgr. Jaroslava Nováková	65	15. 1. 1947
Miroslav Stuchl	85	5. 3. 1927
Milan Rykl	80	6. 4. 1932
Mgr. Artur Kubica	50	8. 4. 1962
Mgr. Eva Ješutová	55	25. 5. 1957
Dagmar Částková	55	9. 9. 1957

Vydává Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, o. s.
Vinohradská 12
120 99 Praha 2
IČ 00409685
www.rozhlas.cz/srt

Do tisku připravily:
Bohuslava Kolářová a Kamila Hugrová